

گزارش اقتصادی شاپراک

مرداد ۱۴۰۲. شماره ۹۸

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸.....	۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۱.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۱.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۲
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۲۹.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۳.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۷.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۷.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۸.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۳۹.....	۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان
۴۳.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۵.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۶.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور
۴۸.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۸.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۲.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۳.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۸
- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۹
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۹
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۲
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۵
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۷
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۸
- ۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۸
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹
- ۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۱
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۳
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۵
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۷۸
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۷۹
- ۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری ۸۲
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۷
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۹۰
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۵
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۵
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۶
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۷
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۰۰
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۲
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۴
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۵
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۶
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۷
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۰۸
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۰

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۱

۶- جمع‌بندی ۱۱۸

۷- واژه‌نامه ۱۲۶

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت اسفند ۱۴۰۱.. ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۱..... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲..... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- مرداد ۱۴۰۲..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- تیر و مرداد ۱۴۰۲..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات- تیر و مرداد ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲..... ۳۶
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۴۰۲..... ۴۰
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۲..... ۴۱
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۲..... ۴۳
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۲..... ۴۴
- شکل ۱۴-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۴۰۲..... ۴۷
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۲..... ۴۹
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۲..... ۵۰
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۲..... ۵۱
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰..... ۵۳
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۴۰۲..... ۵۴
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مرداد ۱۴۰۲..... ۵۶
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۴۰۲..... ۶۰
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲..... ۶۱
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲..... ۶۴
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲..... ۶۴

- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲ ۶۸
- شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۲ ۷۱
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۲ ۷۳
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - تیر و مرداد ۱۴۰۲ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۲ ۸۱
- شکل ۶-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - مرداد ۱۴۰۲ ۸۴
- شکل ۷-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - مرداد ۱۴۰۲ ۸۶
- شکل ۸-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۴۰۲ ۸۹
- شکل ۹-۴ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۹۱
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۹۶
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۹۷
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۰۶
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۳
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۴
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۶
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ماه ۱۴۰۲ ۱۱۷

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱.....	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱.....	۱۸
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۱.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱.....	۲۶
جدول ۲-۳	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۴	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۲-۵	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۲-۶	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- مرداد ۱۴۰۲.....	۲۹
جدول ۲-۷	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۲.....	۳۰
جدول ۲-۸	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۲.....	۳۱
جدول ۲-۹	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۲.....	۳۲
جدول ۲-۱۰	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۲-۱۱	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- مرداد ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۲-۱۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۳۹
جدول ۲-۱۳	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۴۲
جدول ۲-۱۴	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- مرداد ۱۴۰۲.....	۴۵
جدول ۲-۱۵	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۲
جدول ۲-۱۶	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۳
جدول ۲-۱۷	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۳-۱	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲.....	۵۹
جدول ۳-۲	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۶۰
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - مرداد ۱۴۰۲.....	۶۱
جدول ۳-۴	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد ۱۴۰۲ و ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۵	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۳
جدول ۳-۶	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۶۵
جدول ۴-۱	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۷۰

جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۷۲
جدول ۳-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۷۴
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۷۷
جدول ۵-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۷۸
جدول ۶-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان- مرداد ۱۴۰۲....	۸۰
جدول ۷-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت- تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۸۳
جدول ۸-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۲.....	۸۵
جدول ۹-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۴۰۲.....	۸۸
جدول ۱۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- مرداد ۱۴۰۲.....	۹۲
جدول ۱۱-۴	سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در مرداد ۱۴۰۲.....	۹۳
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۹۸
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۰
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۲
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-تیر ۱۴۰۲ و مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۴
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۵
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۷
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۸
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۱۰
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- تیر ۱۴۰۲ و مرداد ۱۴۰۲.....	۱۱۱
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ماه ۱۴۰۲.....	۱۱۲

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۹۸ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهام از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۸/۴۴ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۹۳ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▼	تعداد تراکنش های شاپرک	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸ عدد
▼	ارزش تراکنش های شاپرک	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ۱۴۰۲	۱/۸۸- درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ۱۴۰۲	۴/۲۱- درصد
▼	رشد اسمی مرداد ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۱	۴۰/۷۳ درصد
▼	رشد حقیقی مرداد ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۱	۰/۷ درصد

سهام هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۴۴ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۵۳ درصد
▼	کارتخوان فروشگاهی	۹۲/۰۴ درصد

سهام مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۸/۵۸ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۴۲ درصد

سهام تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۰/۰۴ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۹۱ درصد
▲	مانده گیری	۴/۰۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۸۱۲/۴۸
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۵۱/۹۱
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱۸/۹۱
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۴۱/۶۵

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۶۶/۶۴
▼	کارتخوان فروشگاهی	۶۱/۳۳
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۶۸
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۶۲

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۷۷۷,۶۲۹ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱۳,۷۶۵ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۲۰۹ عدد استان مازندران
▼	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۶۷/۶۵ عدد استان اردبیل

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۴۵۸/۲۷
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۰/۹۴ درصد به پرداخت ملت	۱۳/۶۳ درصد بانک ملی
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	عدم انتشار	۱۷/۹۲ درصد بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۰/۵۳ درصد به پرداخت ملت	۱۶/۵۴ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۴۴/۹۸ درصد به پرداخت ملت	۵۹/۹۰ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۱۸/۸۲ درصد به پرداخت ملت	۱۵/۳۲ درصد بانک ملی

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	۴۱/۲۵ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	۵۹/۲۵ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار	۱۸/۹۷ درصد بانک سپه

شاخص هر فیندال-هیترشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۴۶۹	۱,۰۲۷
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۰۶۶	۳,۹۳۲
کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۹۷	۹۷۱

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بین کارت	بانک ملی ایران	۱۴/۲۳ درصد
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۳۲/۰۰ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۰/۹۵ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۲/۸۰ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۹ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۱/۴۸ درصد
خطای شاپرکی	۰/۱۱ درصد
خطای صادرکنندگی	۳۰/۳۷ درصد
خطای کاربری	۸۷/۷۰ درصد
خطای کسب و کار	۰/۳۴ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۹/۱۱ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۹ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۰/۱۱ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۲/۶۵ درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در مرداد ماه ۱۴۰۲

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۲۰
کمترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۳۱۶

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سامان	۰/۲۷ درصد
کمترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۲ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فراپردازان آروند امید	۴۸/۸۲ درصد
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۶۷ درصد

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا اسفند ۱۴۰۱) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپراک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۱/۲۸٪	۵,۴۳۸,۷۹۳	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	فروردین ۱۴۰۱
۱۳/۵۱٪	۶,۶۷۷,۰۷۴	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۱
۱۴/۲۰٪	۷,۲۵۱,۳۶۶	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	خرداد ۱۴۰۱
۱۳/۰۶٪	۶,۸۵۷,۳۷۶	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	تیر ۱۴۰۱
۱۲/۵۲٪	۶,۷۶۲,۳۵۳	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	مرداد ۱۴۰۱
۱۲/۸۸٪	۷,۲۰۶,۰۶۷	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	شهریور ۱۴۰۱
۱۲/۴۲٪	۷,۰۵۱,۵۸۸	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱۳/۲۷٪	۷,۷۰۸,۳۹۴	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱۴/۱۱٪	۸,۳۳۴,۰۴۷	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱۳/۹۹٪	۸,۴۴۹,۳۱۴	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱۵/۱۲٪	۹,۳۳۱,۴۴۳	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱۸/۴۴٪	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱

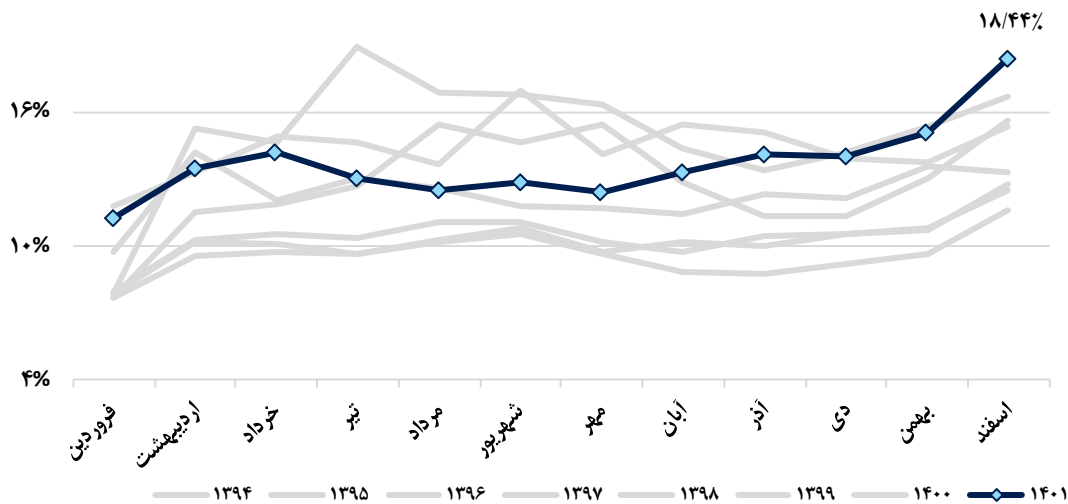
در اسفند ۱۴۰۱ ارزش تراکنش‌های شاپراک ۱۸/۴۴ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه بهمن ۱۴۰۱، افزایش ۳/۳۲ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در اسفند ۱۴۰۱، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۲۶/۶۲ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۳/۸۴ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه بهمن ۱۴۰۱ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا اسفند ۱۴۰۱ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت اسفند ۱۴۰۱ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت اسفند ۱۴۰۱

نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی - ۱-۱-۱

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱

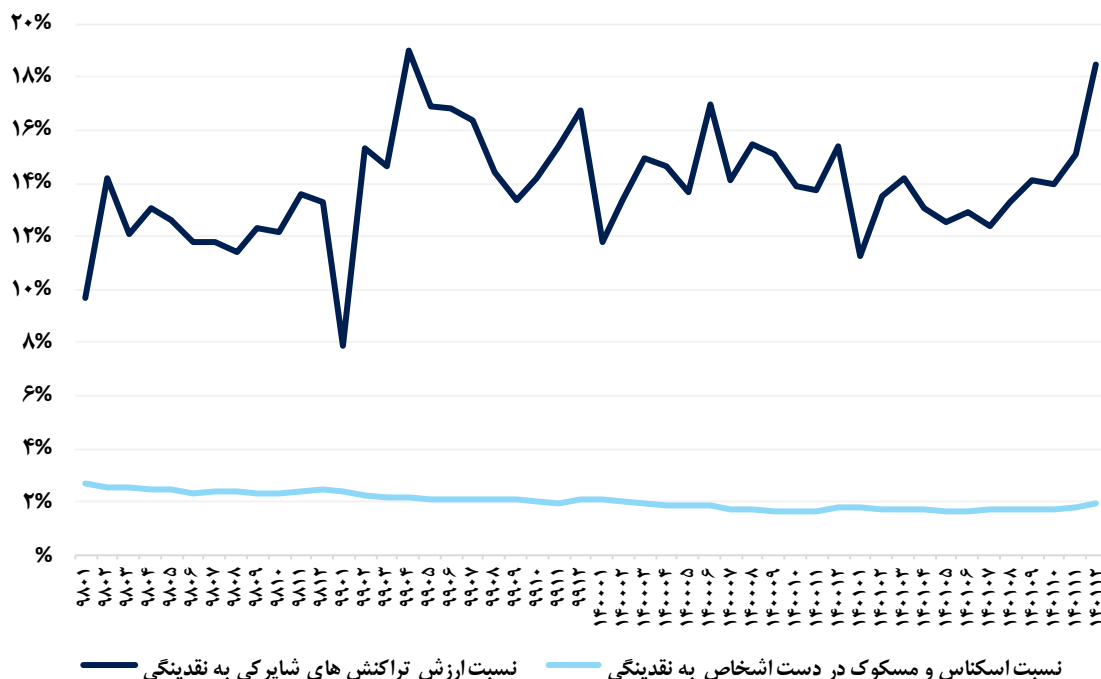
نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۷۶٪	۸۴۸,۷۰۰	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	فروردین ۱۴۰۱
۱/۷۳٪	۸۵۵,۱۰۰	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۸۶۰,۷۰۰	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	خرداد ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۸۸۵,۰۰۰	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	تیر ۱۴۰۱
۱/۶۵٪	۸۸۹,۹۰۰	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	مرداد ۱۴۰۱
۱/۶۴٪	۹۱۸,۲۰۰	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	شهریور ۱۴۰۱
۱/۶۸٪	۹۵۶,۲۰۰	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۹۸۴,۲۰۰	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱/۷۲٪	۱,۰۱۷,۰۰۰	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱/۷۵٪	۱,۰۵۴,۰۰۰	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱/۷۶٪	۱,۰۷۴,۸۰۰	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱/۹۳٪	۱,۲۲۶,۱۰۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱

در اسفند ۱۴۰۱، ۱/۹۳ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در بهمن ۱۴۰۱ افزایش ۰/۰۲ درصدی را تجربه نموده است. در اسفند ۱۴۰۱ میزان نقدینگی با افزایش ۳/۸۴ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱۴/۰۸ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا اسفند ۱۴۰۱) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۸/۴۴ درصد در اسفند ۱۴۰۱ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۷۶ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۷۴ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۲ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای

^۲ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

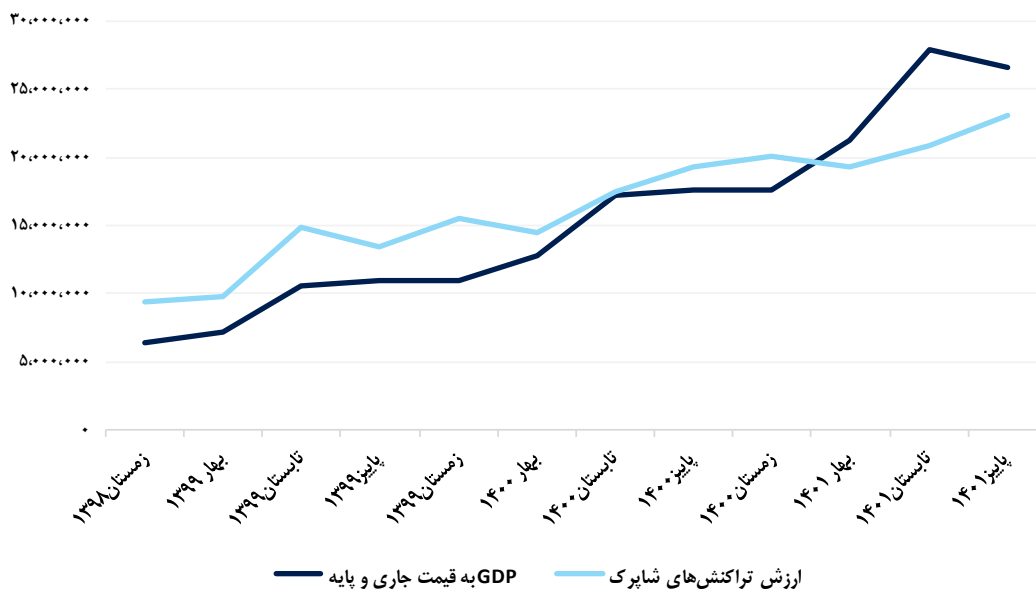
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۱ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۱ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۱

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۳-۱ ارائه شده است.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۱ می‌باشد.

جدول ۳-۱ ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۱

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۹,۳۳۷,۷۳۷	۶,۳۶۸,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۸
۹,۸۴۲,۳۷۶	۷,۱۸۱,۰۰۰	بهار ۱۳۹۹
۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۹
۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۹۲,۲۹۸	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۷,۹۴۰,۲۱۲	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۶۱۹,۹۹۲	پاییز ۱۴۰۱

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۲

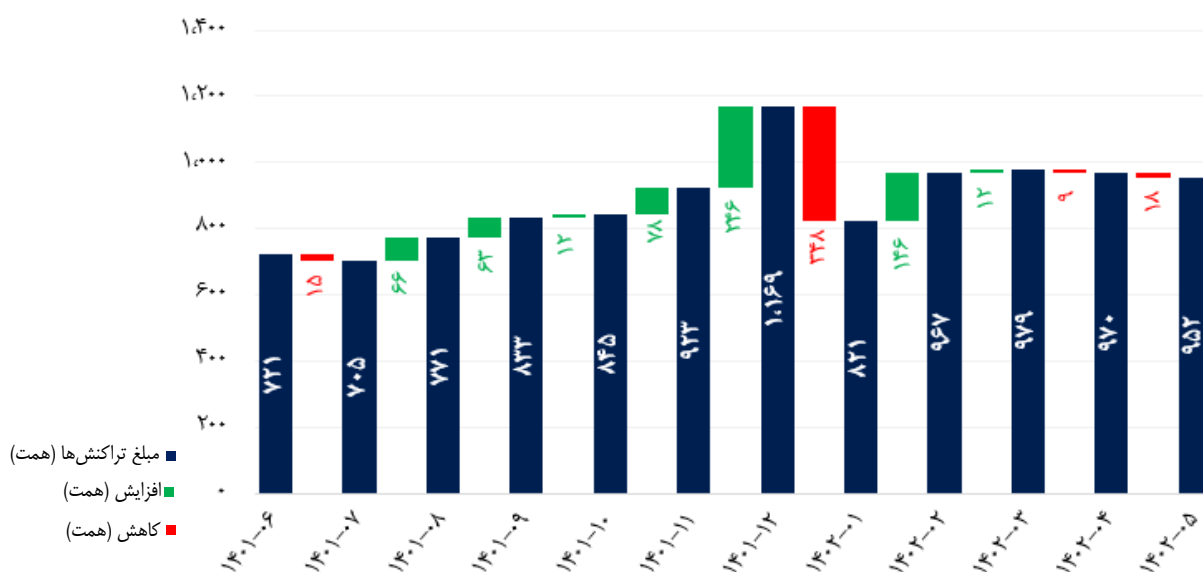
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

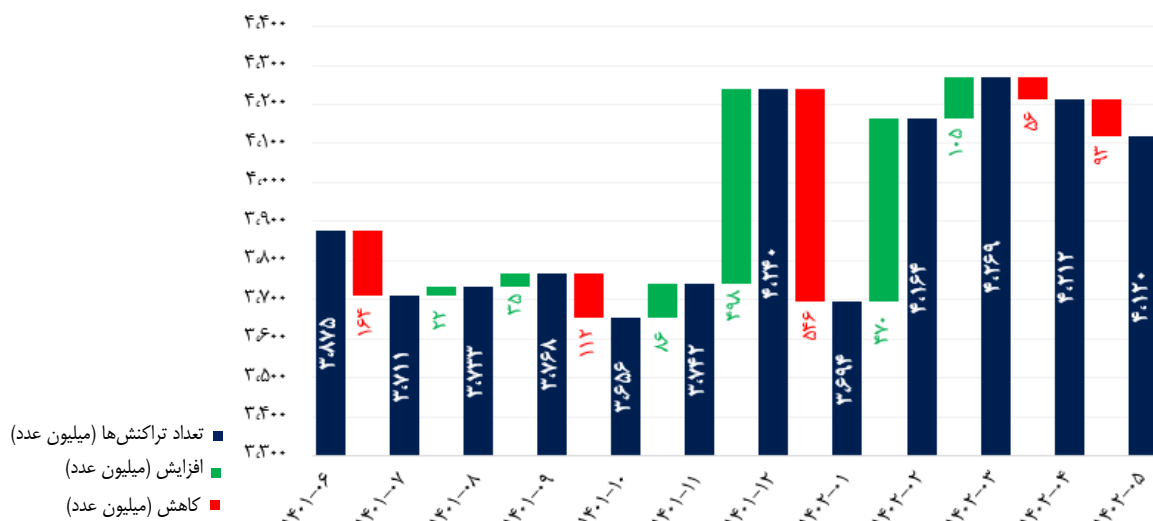
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنشها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲

در مرداد ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۴,۱۲۰ میلیون تراکنش با ارزش ۹,۵۱۶ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به تیر ماه رشد ۲/۲۰- درصدی در تعداد و ۱/۸۸- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنشهای شاپراک در مرداد ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنشهای شاپراک

نوع	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۲۱۲,۳۶۷,۹۶۷	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	-۲/۲۰%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۶۹۸,۸۵۵,۱۴۸	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴	-۱/۸۸%

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنشهای شاپراک در مرداد ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنشهای شاپراک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	مرداد ۱۴۰۱	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۷۱۵,۵۳۳,۱۵۲	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۱۰/۸۸%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۶,۷۶۲,۳۵۲,۹۱۹	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴	۴۰/۷۳%

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۱۰/۸۸ و از نظر ریالی ۴۰/۷۳ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۹,۶۹۸,۸۵۵,۱۴۸/۲۳	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۳/۵۱	-۱/۸۸٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵۰,۲۵۳,۱۳۵/۴۸	۴۸,۱۳۵,۶۰۲/۳۴	-۴/۲۱٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۹۳/۰	۱۹۷/۷	۲/۴۴٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱/۸۸- درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در رشد ۴/۲۱- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۱۴۰۱	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۶,۷۶۲,۳۵۲,۹۱۹/۳۹	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۳/۵۱	۴۰/۷۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۷,۷۹۰,۴۸۰/۰۰	۴۸,۱۳۵,۶۰۲/۳۴	۰/۷۲٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۴۱/۵۰	۱۹۷/۷۰	۳۹/۷۲٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۴۰/۷۳ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۰/۷۲ درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپراک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۷۵,۷۰۸	۸۶۲,۵۷۱	۱/۵۲%
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۳۶	۱۱۶,۹۹۹	-۰/۰۵%
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۲۱۲,۴۲۹	۱۰,۱۴۶,۴۳۳	۰/۶۵%
مجموع ابزارها	۱۱,۲۰۵,۰۷۳	۱۱,۱۲۶,۰۰۳	۰/۷۱%

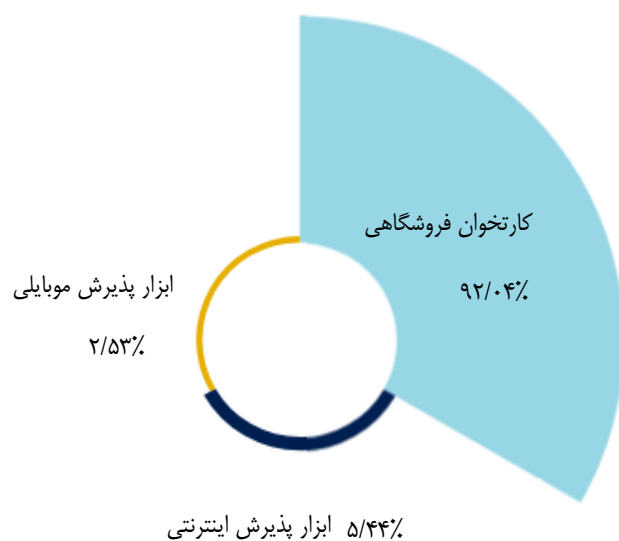
بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به تیر ماه رشد ۰/۷۱ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۶۵ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ۱۴۰۲ ماه رشد ۱/۵۲ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۰/۰۵ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - مرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تیر ۱۴۰۲		مرداد ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۶۲,۵۷۱	۷/۷۵%	۸۷۵,۷۰۸	۷/۸۲%
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۹۹	۱/۰۵%	۱۱۶,۹۳۶	۱/۰۴%
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۱۴۶,۴۳۳	۹۱/۲۰%	۱۰,۲۱۲,۴۲۹	۹۱/۱۴%
مجموع ابزارها	۱۱,۱۲۶,۰۰۳	۱۰۰/۰۰%	۱۱,۲۰۵,۰۷۳	۱۰۰/۰۰%

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۲/۰۴ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- مرداد ۱۴۰۲

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۷۵,۷۰۸	۲۲۳,۹۸۶,۰۷۲	۲۵۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۳۶	۱۰۴,۱۴۰,۰۰۵	۸۹۱
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۱۲,۴۲۹	۳,۷۹۱,۶۵۹,۳۳۱	۳۷۱
مجموع ابزارها	۱۱,۲۰۵,۰۷۳	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۳۶۸

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در مرداد ۱۴۰۲، ۳۶۸ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱۰/۹۳ واحدی (۲/۸۹- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. در مرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۰/۳۹- درصدی از ۲۵۷ تراکنش در تیر ۱۴۰۲ به ۲۵۶ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۹۱ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۳/۴۱ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۱۱/۸۲ واحد کاهش نسبت به تیر ۱۴۰۲ به ۳۷۱ عدد در مرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۷۵,۷۰۸	۱,۶۷۹,۴۱۹,۵۳۳	۱,۹۱۷/۷۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۳۶	۱۷,۰۰۵,۴۹۲	۱۴۵/۴۳
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۲۱۲,۴۲۹	۷,۸۱۹,۹۸۳,۵۵۸	۷۶۵/۷۳
مجموع ابزارها	۱۱,۲۰۵,۰۷۳	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴	۸۴۹/۲۹

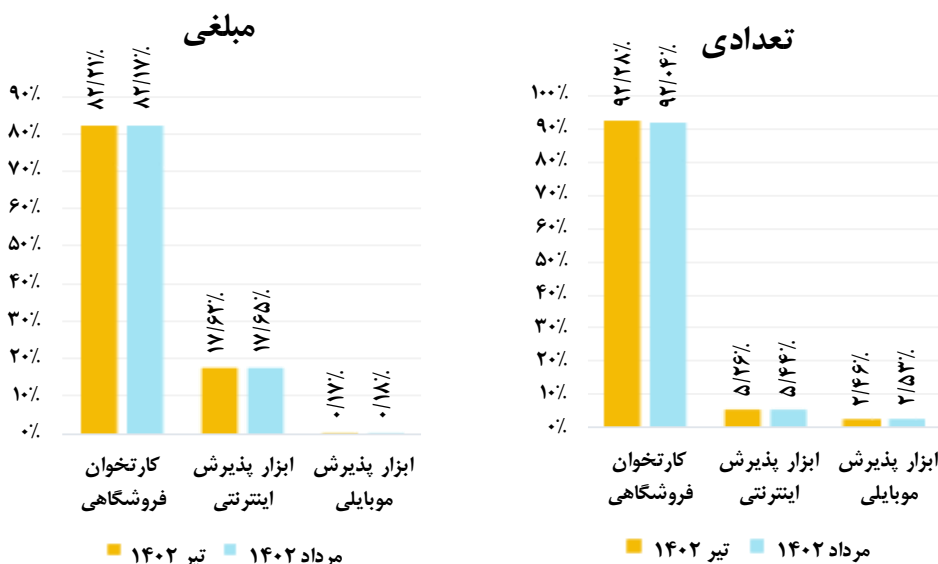
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۲ ماه با کاهش ۶۳/۰۱ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۹۱۷/۷۸ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۴/۷۳ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۴۵/۴۳ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مرداد ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۷۶۵/۷۳ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۰/۱۴ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنشها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنشها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۹,۲۳۶,۵۶۲	۱,۶۷۹,۴۱۹,۵۳۳	۸/۰۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۱۳۹,۹۲۴	۱۷,۰۰۵,۴۹۲	۰/۱۶
کارتخوان فروشگاه	۳,۶۳۹,۳۵۴,۵۰۵	۷,۸۱۹,۹۸۳,۵۵۸	۲/۱۵
مجموع ابزارها	۳,۹۵۲,۷۳۰,۹۹۱	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴	۲/۴۱

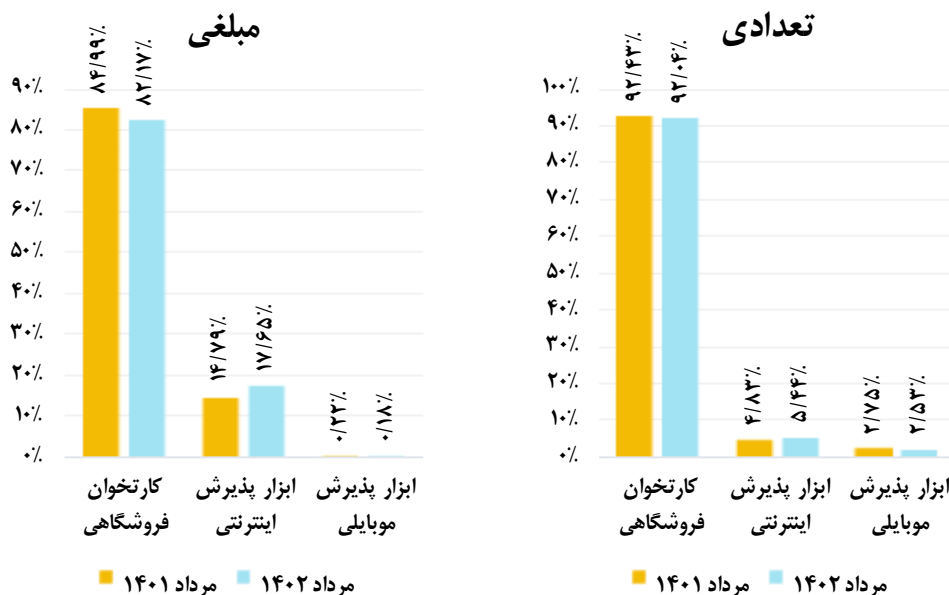
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۲۴ و ۰/۰۴ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۱۸ و ۰/۰۳ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب افزایش ۰/۰۶ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۹ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مرداد ۱۴۰۲ و مقایسه آن با مرداد ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱

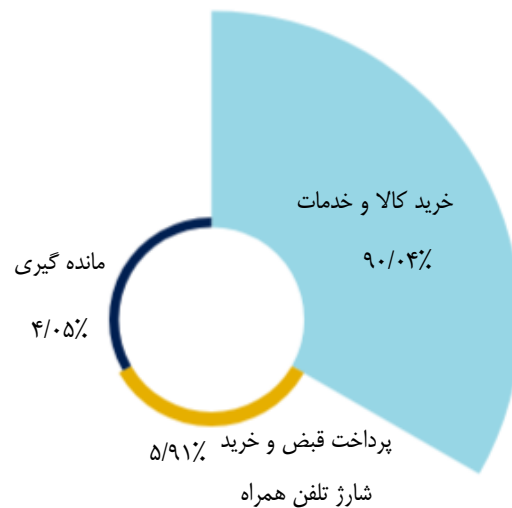
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در مرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۳۹ و ۲/۸۱ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۶۱ و ۲/۸۶ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۲۲ و ۰/۴۴ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

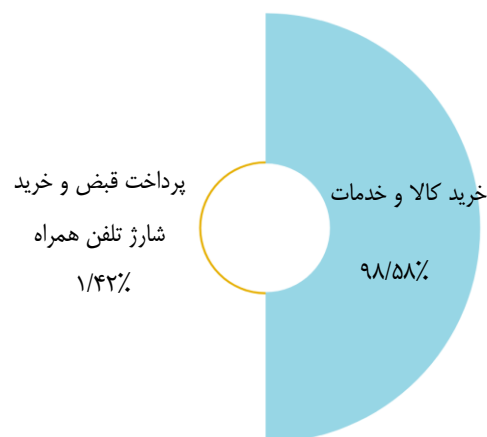
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در مرداد ۱۴۰۲، ۹۰/۰۴ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۱۶ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۰۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - مرداد ۱۴۰۲

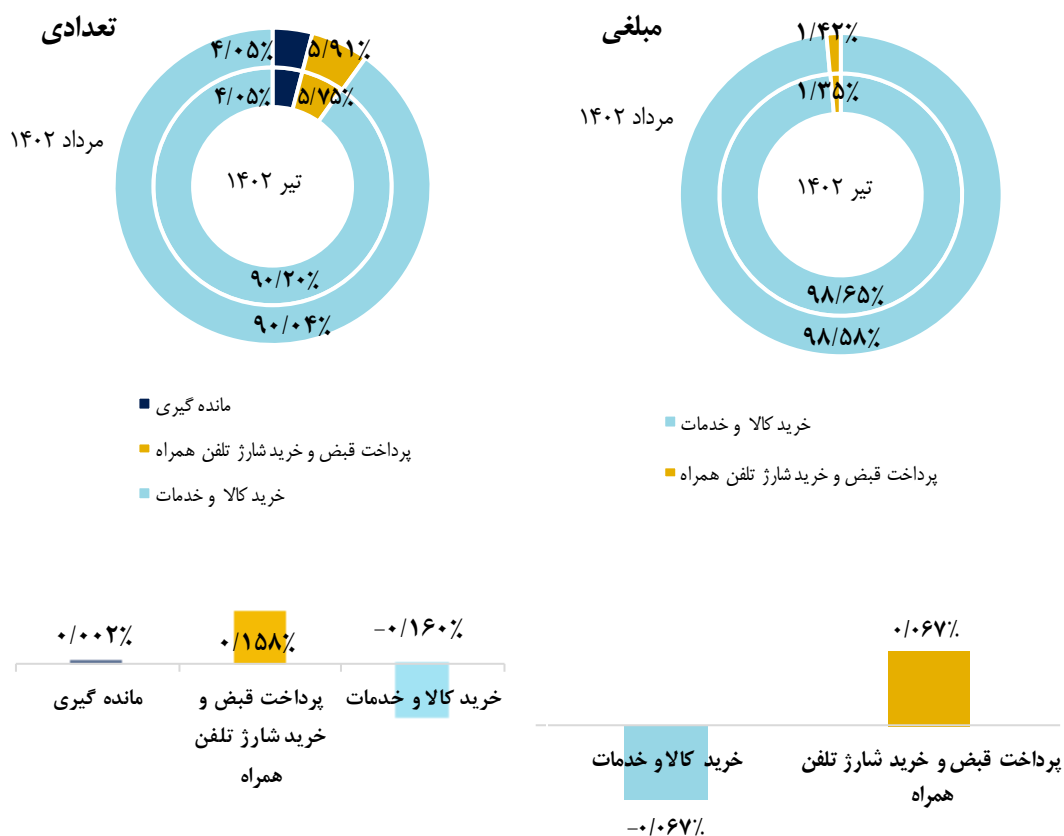
شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۵۸ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مرداد ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲

گزارش اقتصادی شاپرک

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

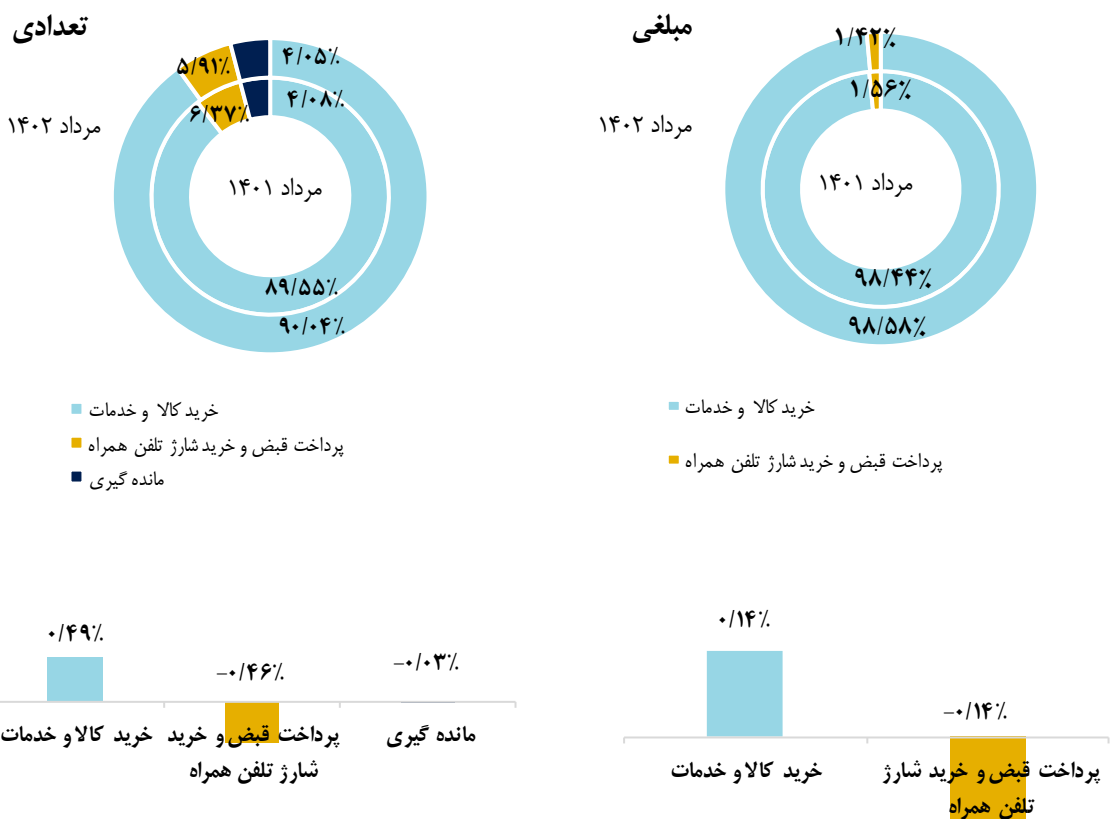

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر و مرداد ۱۴۰۲

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" و "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۱۶۰ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۱۵۸ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۰۰۲ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در مرداد ماه

با کاهش ۰/۰۶۷ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مرداد ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۴۰۱ و مرداد ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۴۹ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۱۴ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با افزایش ۰/۴۶ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۰۳ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در

جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱,۸۱۲/۴۸ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۶۵۱/۹۱ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۸/۹۱ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۴۱/۶۵ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۷۵,۷۰۸	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۴۱/۶۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۳۶		۱۸/۹۱
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۱۲,۴۲۹		۱,۶۵۱/۹۱
کل ابزارها	۱۱,۲۰۵,۰۷۳		۱,۸۱۲/۴۸

در مرداد ۱۴۰۲ حدود ۱,۸۱۲ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۶۵۲ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۴۲ و ۱۹ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲ - سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مرداد ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مرداد ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲۳,۹۸۶,۰۷۲	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۶۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۱۴۰,۰۰۵		۱/۶۸
کارتخوان فروشگاهی	۳,۷۹۱,۶۵۹,۳۲۱		۶۱/۳۳
کل ابزارها	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸		۶۶/۶۴

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مرداد ماه سال جاری ۶۶/۶۴ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۱/۳۳ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر

استان

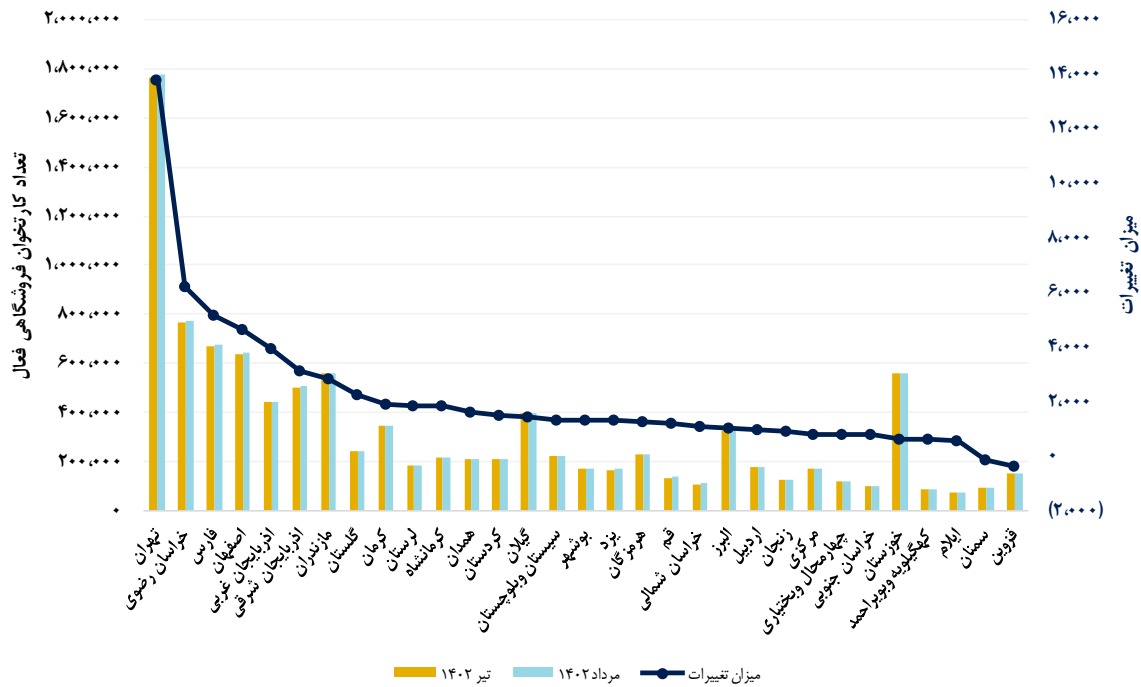
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استانهای مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاههای، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال و تغییرات آن در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۲

نام استان	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۶۳,۸۶۴	۱,۷۷۷,۶۲۹	۱۳,۷۶۵	-۰/۷۸%
خراسان رضوی	۷۶۸,۶۹۱	۷۷۴,۹۰۲	۶,۲۱۱	-۰/۸۱%
فارس	۶۷۰,۵۱۱	۶۷۵,۶۴۷	۵,۱۳۶	-۰/۷۷%
اصفهان	۶۳۷,۲۷۲	۶۴۱,۹۱۸	۴,۶۴۶	-۰/۷۳%
مازندران	۵۵۸,۳۴۲	۵۶۱,۱۷۲	۲,۸۳۰	-۰/۵۱%

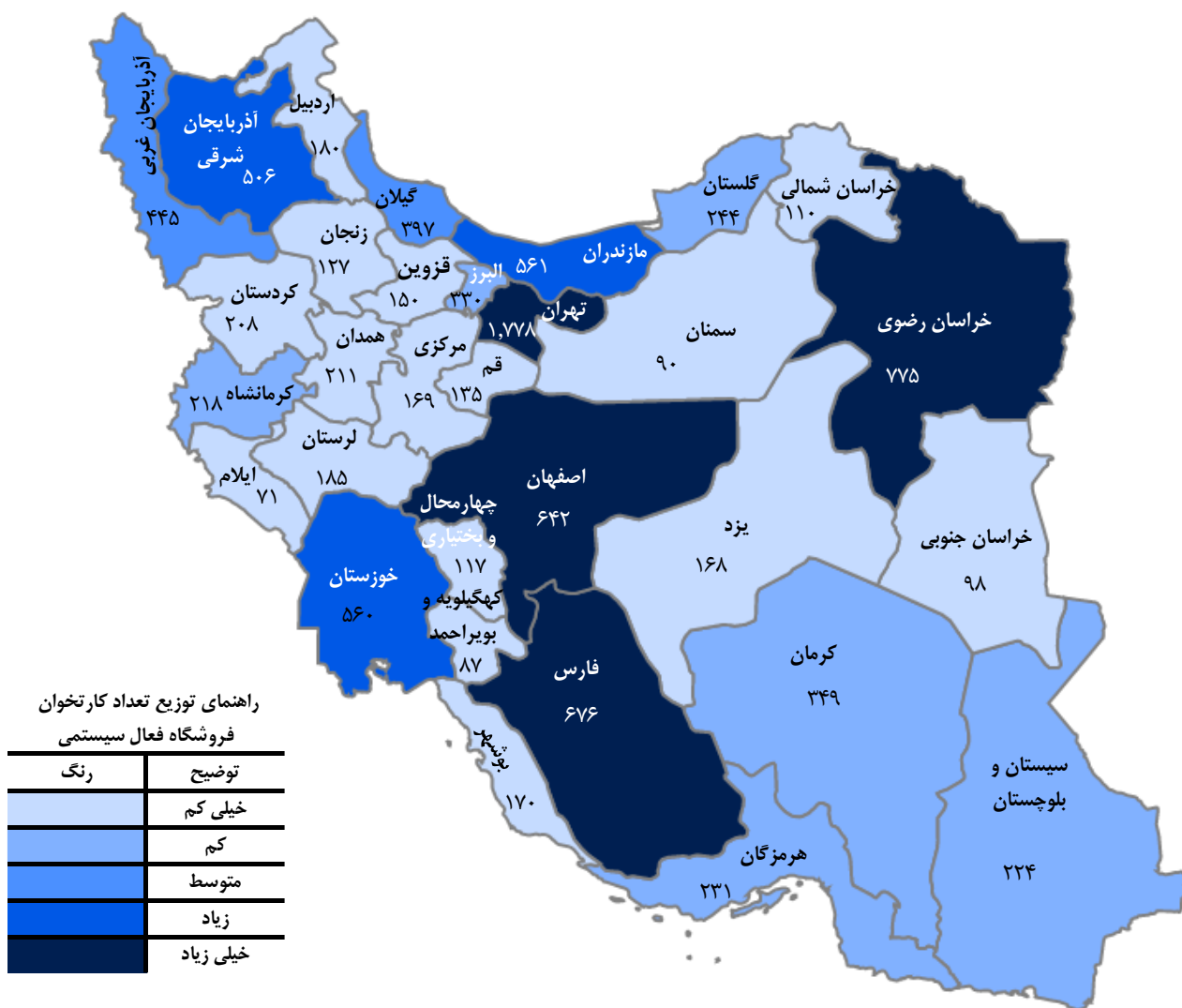
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استانهای تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و مازندران به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال در مرداد ۱۴۰۲ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر یک از استانها را در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۴۰۲

در مرداد ۱۴۰۲ بیشترین افزایش در تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال با ۱۳,۷۶۵ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد، همچنین در استان قزوین تعداد کارتهخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است. شکل ۱۱-۲ تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتهای فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۲

در ادامه توزیع کارتهای فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استانهای کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارت‌خوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر و مرداد ۱۴۰۲

تعداد سرانه ابزار کارت‌خوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
لرستان	-/۱۳۵	-/۱۳۷	۱/۰٪
خراسان شمالی	-/۱۷۰	-/۱۷۲	-/۹۸٪
گلستان	-/۱۷۴	-/۱۷۵	-/۹۳٪
قم	-/۱۳۷	-/۱۳۹	-/۹۱٪
آذربایجان غربی	-/۱۷۸	-/۱۸۰	-/۸۹٪
کرمانشاه	-/۱۳۹	-/۱۴۰	-/۸۴٪
ایلام	-/۱۵۶	-/۱۵۷	-/۸۲٪
خراسان رضوی	-/۱۶۰	-/۱۶۱	-/۸۱٪
خراسان جنوبی	-/۱۷۳	-/۱۷۴	-/۷۹٪
تهران	-/۱۶۴	-/۱۶۵	-/۷۸٪
همدان	-/۱۵۳	-/۱۵۴	-/۷۸٪
بوشهر	-/۱۹۳	-/۱۹۵	-/۷۷٪
یزد	-/۱۹۷	-/۱۹۹	-/۷۷٪
فارس	-/۱۷۶	-/۱۷۸	-/۷۷٪
زنجان	-/۱۵۴	-/۱۵۵	-/۷۴٪
اصفهان	-/۱۵۶	-/۱۵۷	-/۷۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	-/۱۶۳	-/۱۶۵	-/۷۲٪
کردستان	-/۱۶۷	-/۱۶۸	-/۷۱٪
چهارمحال و بختیاری	-/۱۶۳	-/۱۶۴	-/۶۷٪
آذربایجان شرقی	-/۱۶۴	-/۱۶۵	-/۶۲٪
سیستان و بلوچستان	-/۱۲۶	-/۱۲۷	-/۵۹٪
کرمان	-/۱۴۷	-/۱۴۸	-/۵۵٪
هرمزگان	-/۱۸۰	-/۱۸۱	-/۵۵٪
اردبیل	-/۱۸۱	-/۱۸۲	-/۵۴٪
مازندران	-/۲۰۸	-/۲۰۹	-/۵۱٪
مرکزی	-/۱۴۸	-/۱۴۹	-/۴۷٪
گیلان	-/۱۸۷	-/۱۸۸	-/۳۶٪
البرز	-/۱۵۲	-/۱۵۲	-/۳۱٪
خوزستان	-/۱۶۰	-/۱۶۰	-/۱۱٪
سمنان	-/۱۶۱	-/۱۶۱	-/۱۳٪
قزوین	-/۱۵۱	-/۱۵۰	-/۲۷٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارت‌خوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۲

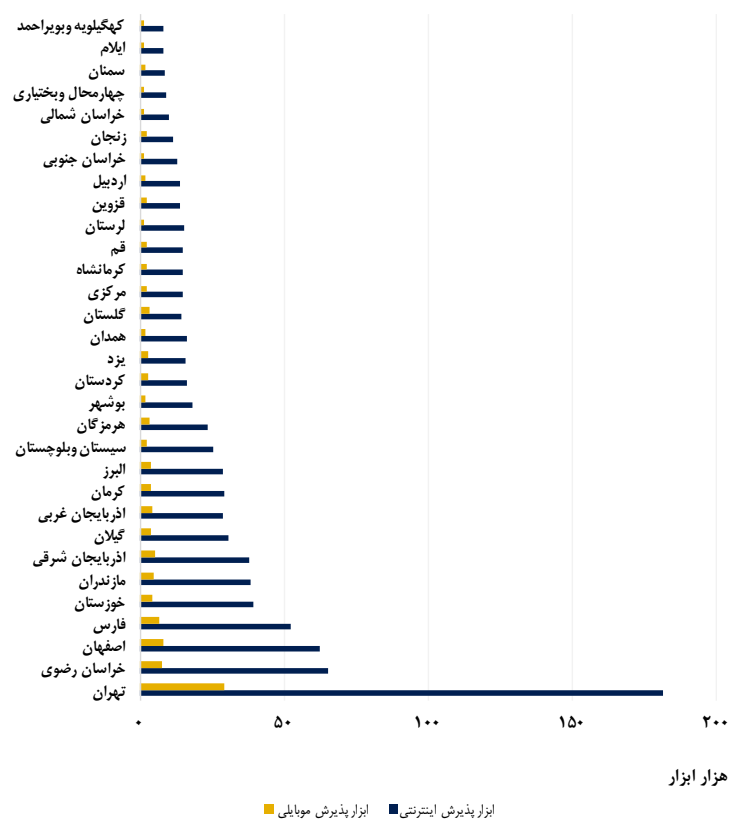
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۲، یزد و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مرداد ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در کل کشور ۰/۱۶۵۲ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱۶۵۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴ - تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور - ۲-۵-۰

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه تیر و مرداد ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

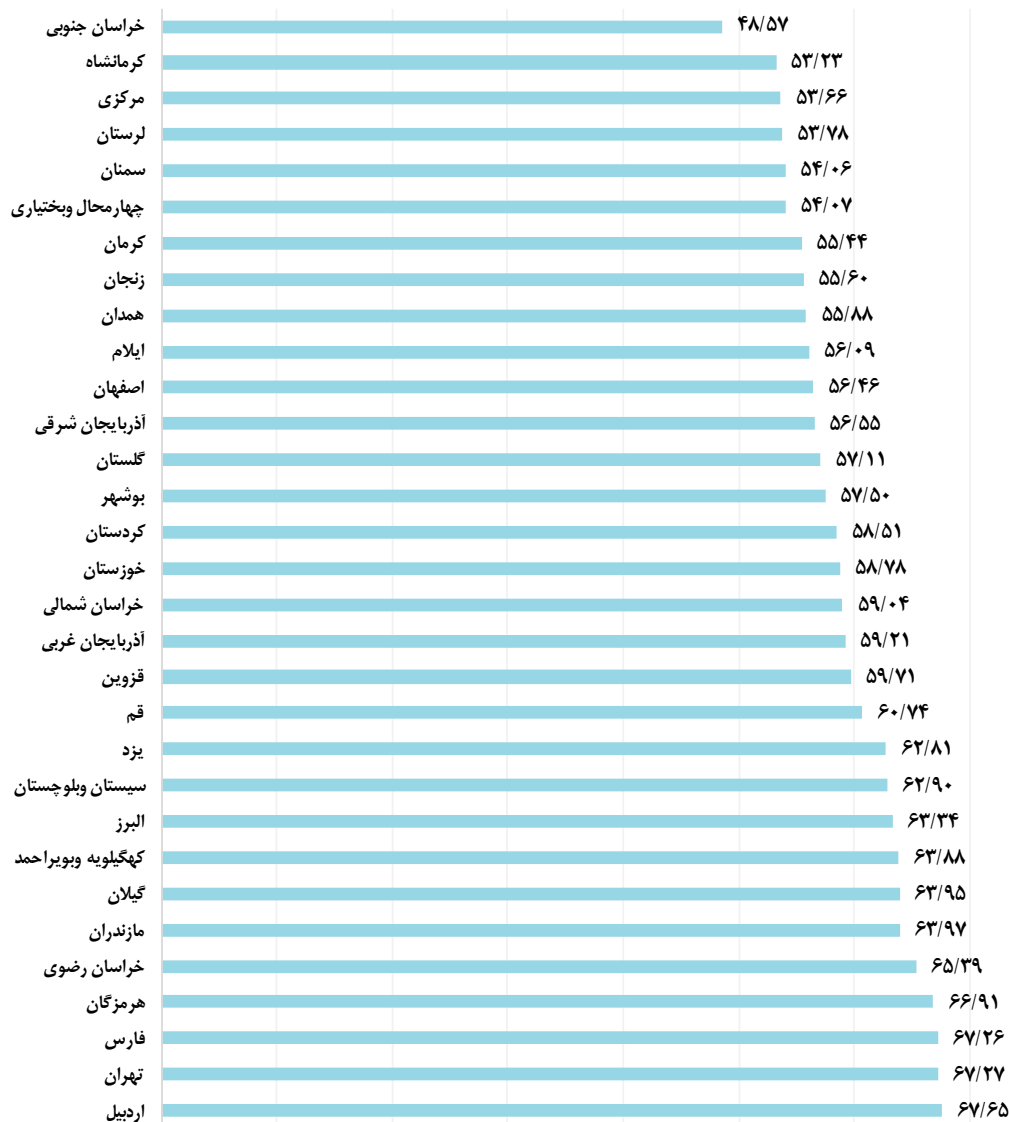
جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۲

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	
آذربایجان شرقی	۱۷۸,۷۸۷,۴۵۹	۱۷۴,۶۲۴,۶۷۲	۳۶۵,۳۱۹,۲۸۵	۳۴۶,۶۳۱,۵۳۸	-۵/۱۲%
آذربایجان غربی	۱۴۷,۹۹۹,۵۵۰	۱۴۶,۸۹۷,۲۹۹	۲۸۰,۴۰۴,۴۸۲	۲۸۱,۳۱۰,۶۳۶	-۰/۳۲%
اردبیل	۶۶,۴۶۹,۷۸۷	۶۷,۱۸۱,۴۱۲	۱۱۵,۷۱۲,۴۰۰	۱۱۶,۰۲۰,۳۴۵	-۰/۲۷%
اصفهان	۲۳۸,۹۲۷,۱۴۲	۲۳۱,۷۰۳,۴۸۹	۵۲۰,۵۵۹,۷۱۴	۵۱۶,۶۵۱,۶۰۹	-۰/۷۵%
البرز	۱۴۳,۰۸۷,۳۷۸	۱۳۸,۰۸۴,۸۹۶	۲۹۲,۹۳۳,۸۰۰	۲۸۶,۲۶۴,۳۵۳	-۲/۲۸%
ایلام	۲۵,۹۴۶,۶۹۲	۲۵,۴۴۹,۱۰۳	۴۱,۰۸۱,۴۶۰	۴۰,۹۷۱,۰۳۰	-۰/۲۷%
بوشهر	۵۲,۴۸۰,۳۱۱	۵۰,۳۳۶,۳۵۴	۱۰۸,۸۴۲,۱۴۹	۱۰۶,۶۰۶,۰۵۶	-۲/۰۵%
تهران	۱,۰۴۵,۴۴۳,۱۲۴	۱,۰۲۵,۵۵۴,۹۸۳	۳,۵۴۵,۰۸۶,۲۶۹	۳,۴۳۷,۳۲۹,۶۷۰	-۳/۰۴%
چهارمحال و بختیاری	۳۹,۱۷۱,۹۳۵	۳۸,۶۷۹,۷۶۱	۶۸,۱۶۸,۶۲۳	۶۹,۳۳۸,۰۵۶	۱/۷۲%
خراسان جنوبی	۲۸,۳۶۶,۰۸۵	۲۷,۴۲۷,۲۸۱	۴۷,۷۲۳,۹۰۸	۴۶,۲۹۲,۸۱۲	-۳/۰۰%
خراسان رضوی	۳۲۲,۷۴۶,۰۴۵	۳۱۵,۴۰۲,۷۲۲	۶۰۳,۹۸۹,۵۹۹	۶۰۰,۰۲۱,۶۸۵	-۰/۱۶%
خراسان شمالی	۳۸,۵۲۱,۱۸۱	۳۷,۸۲۶,۴۵۱	۵۶,۵۴۸,۴۴۶	۵۶,۳۰۳,۷۴۳	-۰/۴۳%
خوزستان	۲۱۵,۷۸۰,۷۹۵	۲۰۵,۷۲۴,۵۶۸	۴۱۷,۰۱۲,۱۲۵	۳۹۸,۲۱۲,۰۴۰	-۴/۵۱%
زنجان	۴۶,۹۴۶,۹۴۸	۴۶,۴۷۹,۶۱۳	۷۶,۵۹۲,۹۶۸	۷۵,۱۹۰,۳۹۸	-۱/۸۳%
سمنان	۳۱,۴۲۷,۵۵۸	۳۰,۳۸۵,۴۲۶	۵۳,۱۸۱,۳۲۶	۵۲,۶۳۱,۹۶۳	-۱/۰۳%
سیستان و بلوچستان	۱۱۲,۰۷۸,۸۰۰	۱۱۱,۰۵۰,۴۴۷	۲۰۸,۹۱۴,۶۰۲	۲۱۱,۸۵۲,۸۸۰	۱/۴۱%
فارس	۲۶۲,۵۸۶,۴۹۴	۲۵۶,۸۷۵,۵۸۳	۵۲۲,۶۶۴,۹۱۱	۵۱۹,۴۲۴,۸۵۵	-۰/۱۶%
قزوین	۶۱,۰۲۲,۱۷۹	۵۹,۶۲۵,۶۵۷	۱۰۶,۰۱۶,۹۳۵	۱۰۶,۲۷۸,۴۲۲	-۰/۲۵%
قم	۶۳,۲۵۳,۰۲۷	۵۹,۸۵۸,۴۳۳	۱۲۴,۷۶۵,۹۶۶	۱۱۷,۵۱۲,۷۴۶	-۵/۸۱%
کردستان	۷۲,۰۹۷,۹۲۹	۷۲,۶۹۹,۰۵۴	۱۲۲,۲۴۸,۶۹۴	۱۲۷,۰۶۰,۳۵۴	۳/۹۴%
کرمان	۱۳۵,۴۵۴,۷۵۰	۱۳۰,۷۳۹,۸۵۰	۲۸۰,۶۴۴,۹۹۷	۲۸۳,۰۷۹,۱۲۴	-۰/۸۷%
کرمانشاه	۸۲,۱۱۹,۴۳۱	۸۲,۷۲۴,۰۲۲	۱۵۱,۶۱۳,۴۰۰	۱۵۸,۸۴۹,۲۷۴	۴/۷۷%
کهگیلویه و بویراحمد	۳۴,۳۹۳,۶۶۴	۳۳,۷۶۷,۵۴۵	۴۷,۵۷۰,۰۷۵	۴۷,۹۰۹,۲۱۳	-۰/۷۱%
گلستان	۸۳,۵۱۰,۸۹۶	۷۹,۹۴۷,۵۶۲	۱۵۶,۴۵۰,۵۰۶	۱۴۵,۰۶۲,۰۴۵	-۷/۲۸%

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	
گیلان	۱۳۷,۲۰۸,۱۴۶	۱۳۵,۷۹۸,۶۳۸	۲۷۴,۶۶۰,۰۸۷	۲۷۱,۹۹۰,۷۲۱	-۱/۰۳%
لرستان	۷۴,۱۸۶,۲۱۰	۷۲,۷۶۱,۷۴۵	۱۱۸,۹۳۸,۳۱۰	۱۱۸,۲۳۹,۵۹۵	-۱/۹۲%
مازندران	۱۷۵,۱۹۳,۶۹۴	۱۷۲,۳۹۵,۷۲۲	۴۲۰,۳۷۲,۹۷۹	۴۱۶,۷۴۶,۹۸۵	-۱/۶۰%
مرکزی	۶۳,۰۴۴,۱۶۲	۶۱,۱۰۸,۹۱۱	۱۰۹,۳۰۹,۹۷۰	۱۰۷,۵۰۸,۰۶۶	-۳/۰۷%
هرمزگان	۱۰۱,۲۲۰,۲۳۹	۹۸,۶۶۷,۴۸۳	۲۱۱,۵۴۵,۷۳۷	۲۰۵,۲۷۳,۹۱۵	-۲/۵۲%
همدان	۷۸,۲۱۸,۱۱۴	۷۶,۵۵۴,۵۸۸	۱۳۰,۷۵۴,۸۶۸	۱۳۱,۴۵۹,۳۸۹	-۲/۱۳%
یزد	۵۴,۶۷۸,۲۴۲	۵۳,۴۵۲,۱۲۸	۱۱۹,۳۲۶,۵۵۷	۱۱۸,۳۹۵,۰۶۴	-۲/۲۴%

۲-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مرداد ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های اردبیل، تهران و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، کرمانشاه و مرکزی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در مرداد ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مرداد ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

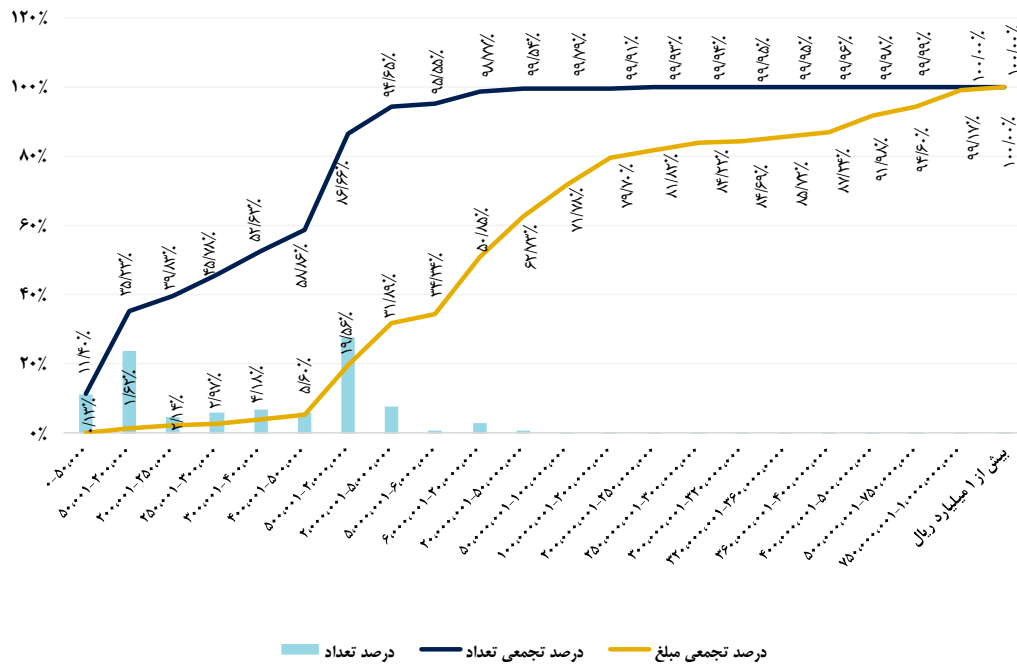
بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در مرداد ۱۴۰۲:

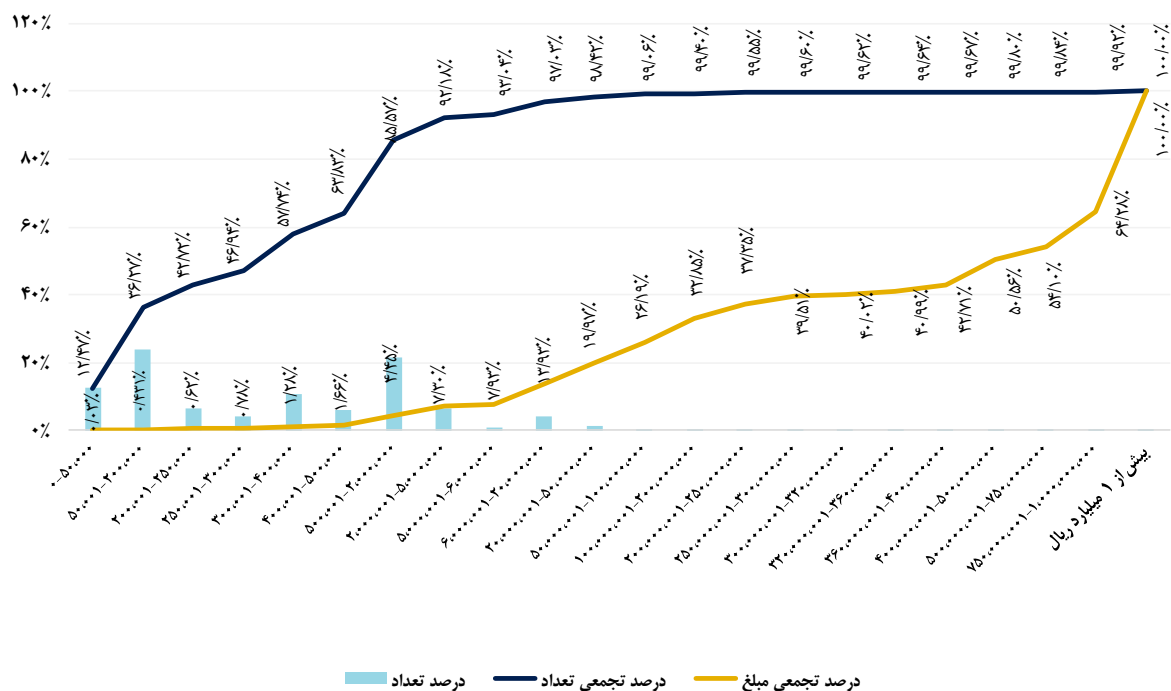
- ۹۵/۵۵ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۴/۳۵ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۰۹ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۲

در مرداد ماه ۱۴۰۲، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۶۲۳,۰۵۰,۹۳۱ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱۶۵,۰۵۸,۰۳۴ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۳,۵۵۰,۳۵۶ عدد تراکنش می‌باشد.

شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در کمتر از بازه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۳/۰۴ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

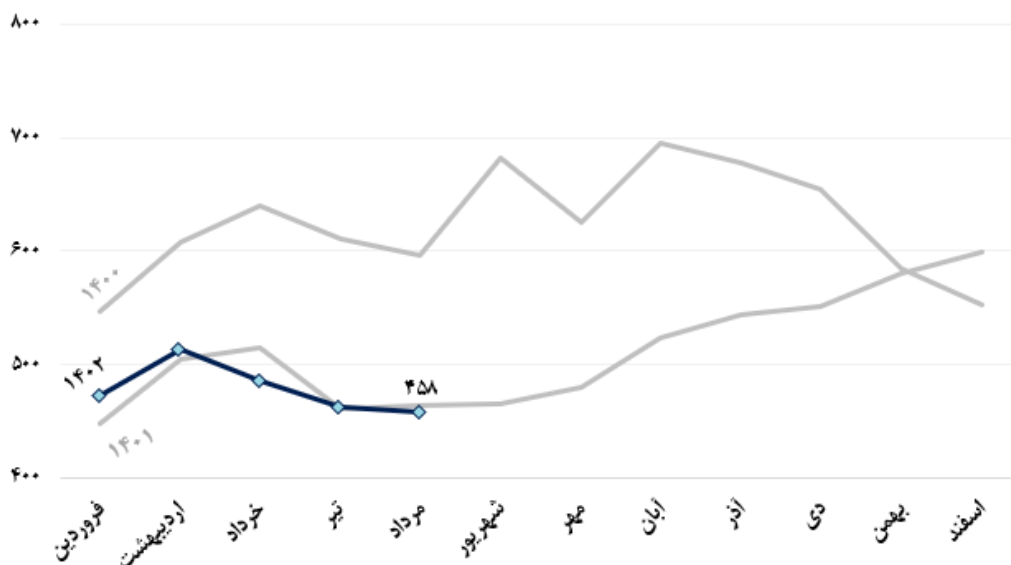
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مرداد ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۱	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات
میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۱۸,۸۵۳,۰۳۳	۱۸,۹۷۰,۶۹۶	۰/۶۲٪	۱۵,۰۹۴,۳۶۰	۱۸,۹۷۰,۶۹۶	۲۵/۶۸٪
میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)	۴۰,۷۳۰	۴۱,۳۸۷	۱/۶۱٪	۳۲,۵۲۸	۴۱,۳۸۷	۲۷/۲۴٪
نسبت دهکی	۴۶۲/۸۸	۴۵۸/۳۷	-۰/۹۷٪	۴۶۴/۰۴	۴۵۸/۳۷	-۱/۲۲٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱/۲۲- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۰/۹۷- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۰/۶۲ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۶۱ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۰/۹۷- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۱۸-۲، نسبت دهکی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر رشد ۴/۵۱- واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۵۸ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

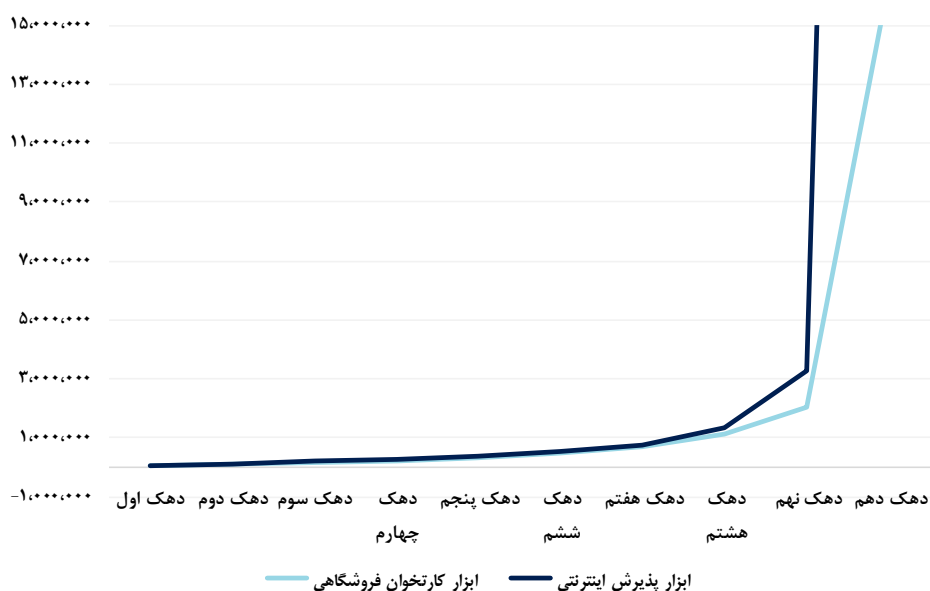
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه‌های	
۵۷,۷۹۴/۰۹	۴۱,۲۸۴/۵۶	دهک اول
۱۳۱,۲۳۶/۵۱	۹۷,۵۵۰/۸۵	دهک دوم
۲۰۵,۵۰۳/۰۸	۱۶۵,۲۲۲/۹۵	دهک سوم
۲۸۴,۳۰۰/۶۷	۲۴۶,۲۶۲/۳۴	دهک چهارم
۳۷۶,۹۲۰/۴۱	۳۴۶,۸۴۳/۰۸	دهک پنجم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۵۱۵,۷۲۳/۴۳	۵۰۰,۷۹۴/۳۸	دهک ششم
۷۶۸,۷۶۳/۳۸	۷۲۷,۸۰۵/۶۸	دهک هفتم
۱,۳۳۳,۷۵۸/۰۶	۱,۱۱۸,۲۴۲/۱۹	دهک هشتم
۳,۲۸۴,۴۱۹/۰۴	۲,۰۲۹,۹۲۷/۶۹	دهک نهم
۹۸,۱۵۰,۲۵۰/۳۷	۱۶,۵۰۷,۶۰۶/۰۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۹۸,۱۵۰,۲۵۰/۳۷ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

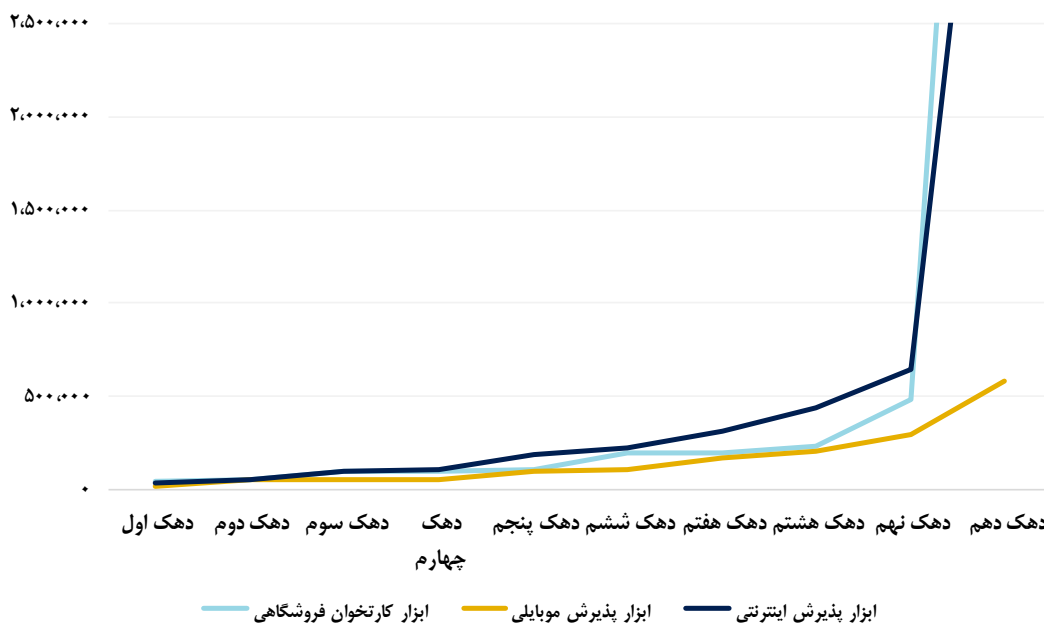
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش			دهک قیمتی
(مبالغ بر حسب ریال)			
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه‌های	
۳۹,۳۷۳/۸۴	۲۰,۵۲۶/۹۱	۴۲,۳۲۹/۲۲	دهک اول
۵۶,۳۷۰/۲۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	۵۳,۷۹۱/۸۸	دهک دوم
۹۹,۶۵۲/۲۲	۵۰,۰۰۰/۸۲	۹۹,۷۱۵/۴۵	دهک سوم
۱۱۰,۱۰۰/۲۰	۵۶,۳۳۹/۳۱	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۸۳,۶۴۴/۰۳	۹۸,۱۱۳/۸۹	۱۰۵,۳۴۹/۱۰	دهک پنجم
۲۱۹,۳۵۸/۱۲	۱۰۵,۶۶۰/۰۳	۱۹۵,۶۵۹/۰۳	دهک ششم
۳۰۹,۴۹۰/۶۴	۱۷۲,۸۳۵/۰۶	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۴۳۷,۲۵۶/۸۳	۲۰۷,۶۶۹/۴۰	۲۳۵,۴۸۲/۹۸	دهک هشتم
۶۴۳,۵۰۱/۱۴	۲۹۴,۱۲۵/۰۶	۴۸۳,۰۴۸/۸۱	دهک نهم
۵,۰۱۶,۵۴۶/۲۸	۵۷۷,۶۷۶/۰۵	۷,۸۳۳,۰۵۶/۸۹	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط

مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مرداد ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۰۱۶,۵۴۶/۲۸ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۷,۸۳۳,۰۵۶/۸۹ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۵۷۷,۶۷۶/۰۵ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارت

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می‌باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۸۰ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۲۰ درصدی خطاهای رخ داده در مرداد ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۹۲/۸۰٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۱۹,۷۳۹,۰۷۴	۷/۲۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	۱۰۰٪

۲-۳ آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در مرداد ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

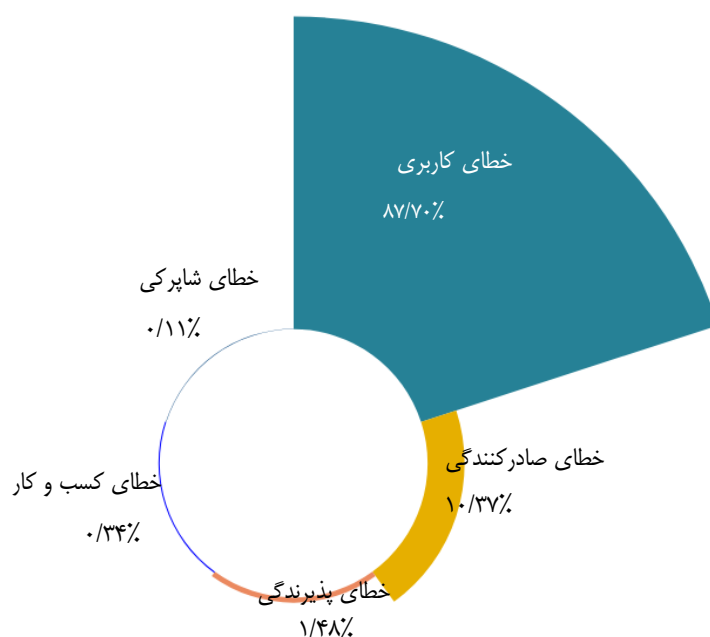
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	نوع تراکنش و انواع خطا
۳۰/۶۶%	۴,۷۱۷,۷۶۷	۳,۶۱۰,۷۱۱	خطای پذیرندگی
-۱/۳۱%	۲۸۰,۴۱۹,۶۷۷	۲۸۴,۱۳۰,۱۸۱	خطای کاربری
۸/۵۰%	۳۳,۱۶۴,۹۴۰	۳۰,۵۶۷,۵۳۹	خطای صادرکنندگی
-۱۹/۶۰%	۳۶۰,۵۲۹	۴۴۸,۴۱۹	خطای شاپرکی
-۲/۳۱%	۱,۰۷۶,۱۶۱	۱,۱۰۱,۶۱۲	خطای کسب و کار
-۰/۰۴%	۳۱۹,۷۳۹,۰۷۴	۳۱۹,۸۵۸,۴۶۲	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق
-۲/۲۰%	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۴,۲۱۲,۳۶۷,۹۶۷	تعداد کل تراکنش‌های موفق
-۲/۰۵%	۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	۴,۵۳۲,۲۲۶,۴۲۹	تعداد کل تراکنش‌ها

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۴۰۲

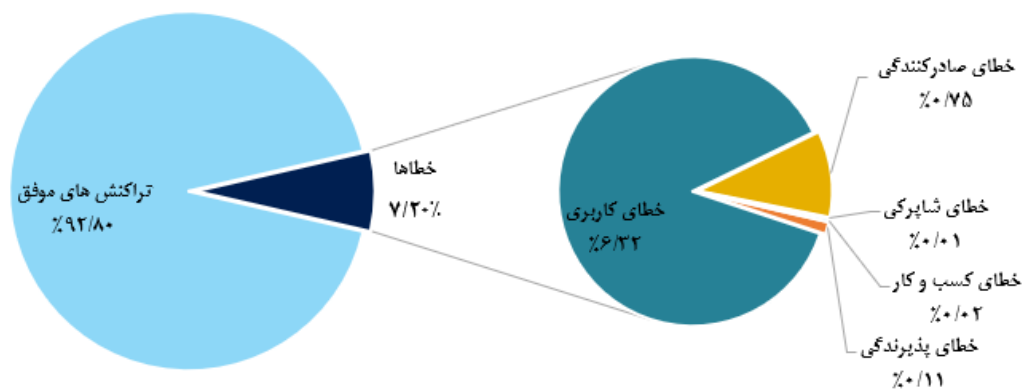
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۷۰ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - مرداد ۱۴۰۲

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۲/۸۰٪	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	تراکنش های موفق	موفق
۰/۱۱٪	۴,۷۱۷,۷۶۷	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۳۲٪	۲۸۰,۴۱۹,۶۷۷	خطای کاربری	
۰/۷۵٪	۳۳,۱۶۴,۹۴۰	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۱٪	۳۶۰,۵۲۹	خطای شاپرکی	
۰/۰۲٪	۱,۰۷۶,۱۶۱	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	تعداد کل تراکنش‌ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۳ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۱۱ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد ۱۴۰۲ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها تیر ۱۴۰۲	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۲۷٪	۰/۱۱٪	۰/۰۸٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۰۴۷٪	۶/۳۲٪	۶/۲۷٪	خطای کاربری	
-۰/۰۷۳٪	۰/۷۵٪	۰/۶۷٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱۰٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۰۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	کسب و کار	
-۰/۱۴۵٪	۷/۲۰٪	۷/۰۶٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
-۰/۱۴۵٪	۹۲/۸۰٪	۹۲/۹۴٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم گروه خطای پذیرندگی، کاربری و صادرکنندگی در مقابل کاهش سهم تراکنش‌های گروه خطایی شاپرکی و کسب و کار از کل تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

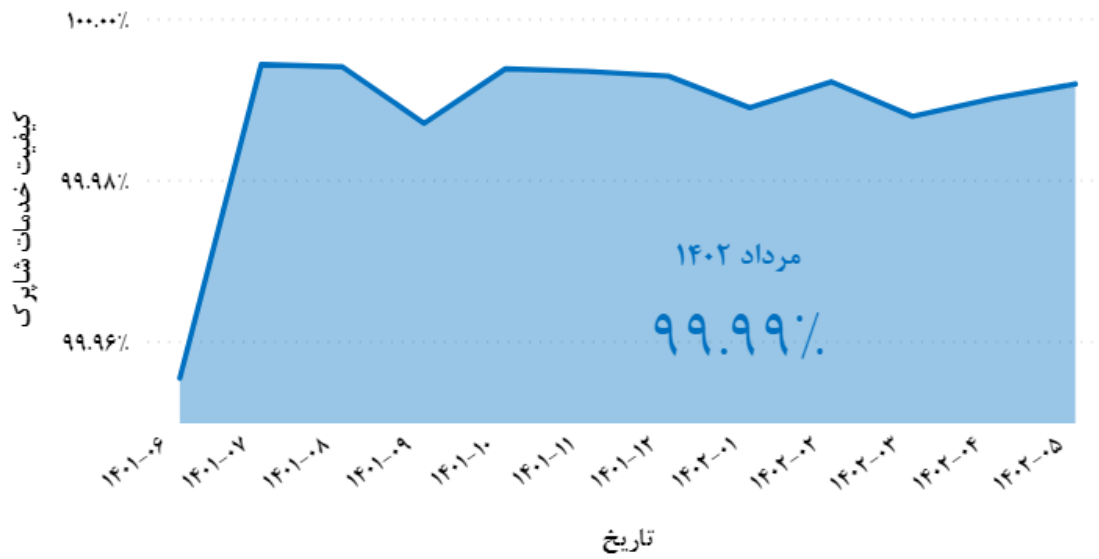
مرداد ۱۴۰۲		تیر ۱۴۰۲		مرداد ۱۴۰۱		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۱۱٪	۴,۴۰۰,۲۰۵,۰۷۵	۹۹/۲۱٪	۴,۴۹۶,۴۹۸,۱۴۸	۹۸/۷۰٪	۳,۹۷۲,۲۳۰,۷۵۰	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۹٪	۴,۴۳۹,۱۶۳,۹۴۳	۹۹/۹۹٪	۴,۵۳۱,۷۷۸,۰۱۰	۹۹/۹۹٪	۴,۰۲۳,۹۹۴,۲۷۸	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
	۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	-	۴,۵۳۲,۲۲۶,۴۲۹		۴,۰۲۴,۳۸۱,۸۸۲	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در مرداد ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به مرداد ۱۴۰۱ تغییر ۰/۰۰۲ درصدی و نسبت به تیر ۱۴۰۲ رشد ۰/۰۰۱۸ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

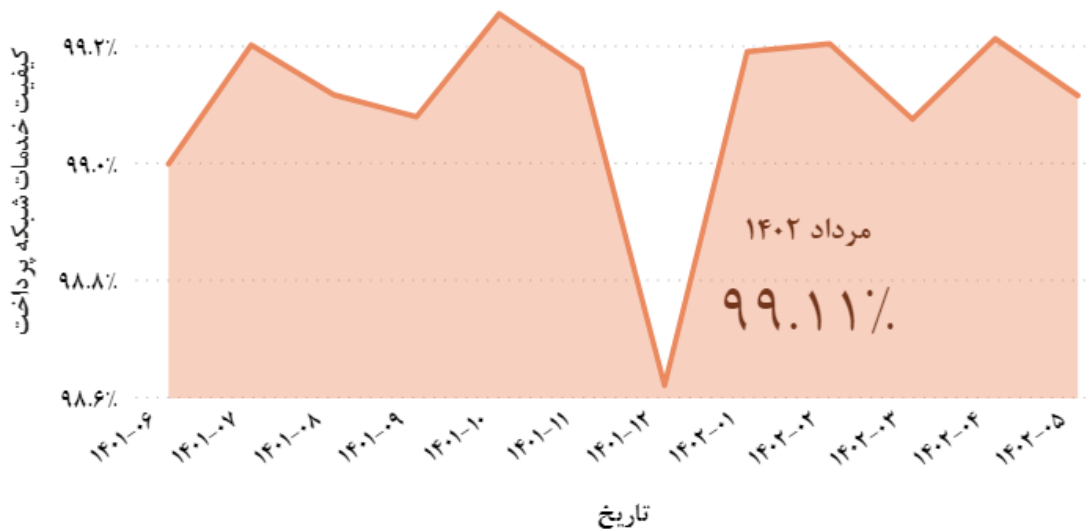
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپراک در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپراک به ترتیب در ماه‌های شهریور ۱۴۰۱ و مهر ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۳-۴ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به مرداد ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۳-۴ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ۱۴۰۲

تغییرات	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	تراکنش‌های مغایرتی
۲/۶۵%	۴۶۵,۳۳۵	۴۵۳,۲۱۵	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
-۲/۲۰%	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۴,۲۱۲,۳۶۷,۹۶۷	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۰۵%	۰/۰۱۱%	۰/۰۱۱%	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام مرداد ماه نسبت به تیر ماه با افزایش ۲/۶۵ درصدی همراه بوده است. همزمان با کاهش ۲/۲۰ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۰۵ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

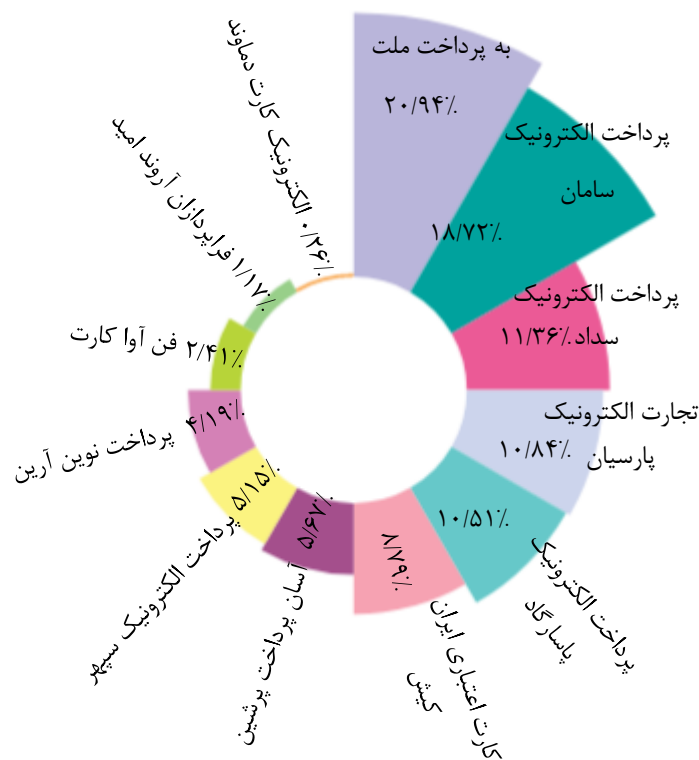
در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۹۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۲ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش تیر ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین دو شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

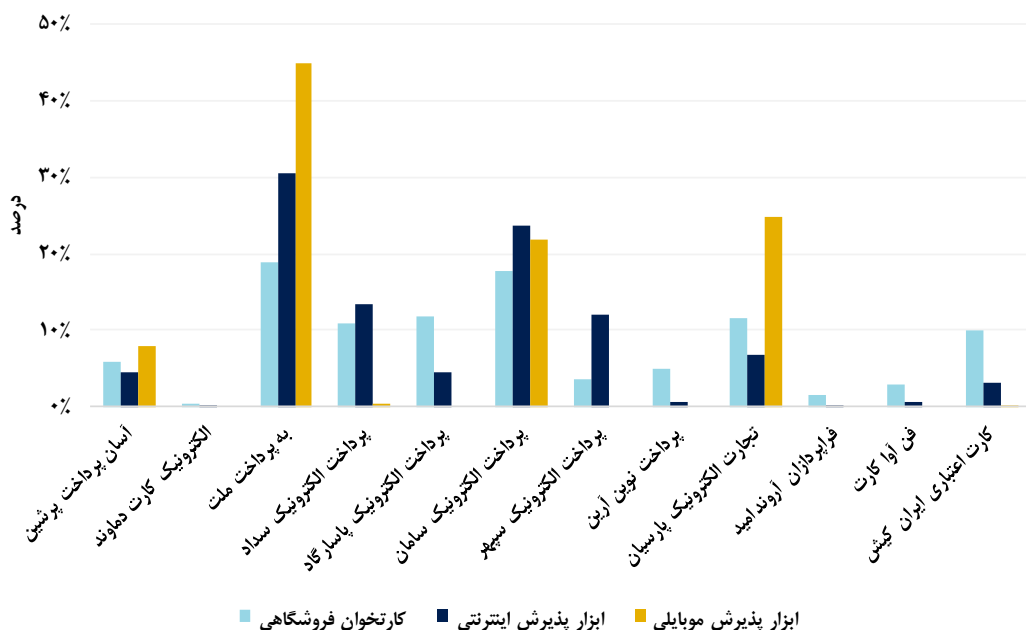
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۸۲ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در مرداد ماه از مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ترتیب با پوشش ۳۰/۵۳ و ۴۴/۹۸ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۸٪	۵/۸۹٪	۰/۰۱٪	۵/۰۱٪	۴/۵۹٪	-۰/۴۱٪	۸/۱۳٪	۷/۹۳٪	-۰/۲۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۳٪	۰/۳۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۷۰٪	۱۸/۸۲٪	۰/۱۲٪	۳۰/۴۴٪	۳۰/۵۳٪	۰/۱۰٪	۴۵/۳۲٪	۴۴/۹۸٪	-۰/۳۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۰۹٪	۱۰/۹۷٪	-۰/۱۲٪	۱۵/۱۰٪	۱۳/۳۲٪	-۱/۷۸٪	۰/۳۲٪	۰/۳۴٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۰۹٪	۱۱/۸۱٪	-۰/۲۸٪	۴/۵۶٪	۴/۵۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۵۲٪	۱۷/۶۴٪	۰/۱۲٪	۲۲/۱۹٪	۲۳/۷۱٪	۱/۵۲٪	۲۲/۰۷٪	۲۱/۸۸٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۸٪	۳/۶۹٪	۰/۱۰٪	۱۱/۴۷٪	۱۲/۰۳٪	-۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۴/۷۸٪	۴/۹۵٪	۰/۱۷٪	۰/۳۴٪	۰/۶۹٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۳٪	۱۱/۶۸٪	۰/۰۵٪	۷/۱۲٪	۶/۷۶٪	-۰/۳۶٪	۲۴/۱۳٪	۲۴/۸۳٪	+۰/۷۰٪
فراپردازان آروند امید	۱/۴۱٪	۱/۴۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۸۲٪	۲/۸۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۷۲٪	۰/۵۷٪	-۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۱۷٪	۱۰/۰۰٪	-۰/۱۷٪	۳/۰۴٪	۳/۲۴٪	۰/۲۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۲۸ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۱/۷۸ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۷۰ درصد افزایش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۲ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مرداد ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به‌گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

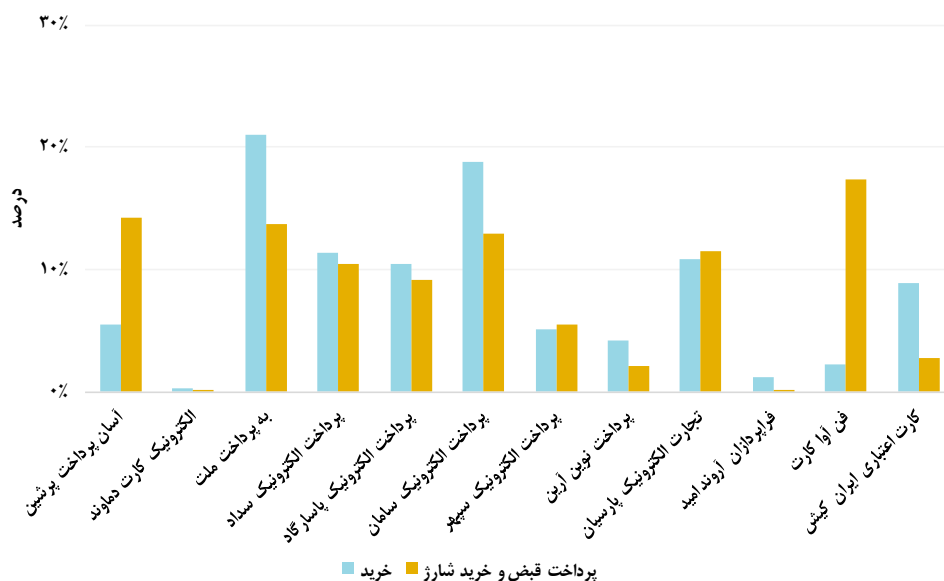
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۲ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۱/۰۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ مرداد ماه با سهم مبلغی ۱۷/۳۹ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۶۲٪	۵/۵۴٪	-۰/۰۷٪	۱۴/۰۱٪	۱۴/۲۴٪	۰/۲۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۷٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۹۲٪	۲۱/۰۴٪	۰/۱۲٪	۱۳/۲۸٪	۱۳/۷۷٪	۰/۵۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۸۰٪	۱۱/۳۸٪	-۰/۴۲٪	۱۰/۵۲٪	۱۰/۴۴٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۷۷٪	۱۰/۵۳٪	-۰/۲۴٪	۸/۹۷٪	۹/۱۶٪	۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۴۳٪	۱۸/۸۱٪	۰/۳۸٪	۱۲/۶۲٪	۱۲/۹۰٪	۰/۲۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۹۴٪	۵/۱۴٪	۰/۲۱٪	۶/۸۳٪	۵/۵۶٪	-۱/۲۸٪
پرداخت نوین آرین	۴/۰۲٪	۴/۲۲٪	۰/۲۰٪	۱/۸۳٪	۲/۰۸٪	۰/۲۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۸۶٪	۱۰/۸۳٪	-۰/۰۳٪	۱۱/۰۴٪	۱۱/۴۶٪	۰/۴۳٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۸٪	۱/۱۹٪	۰/۰۱٪	۰/۲۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۲۳٪	۲/۱۹٪	-۰/۰۴٪	۱۷/۸۲٪	۱۷/۳۹٪	-۰/۴۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۸٪	۸/۸۸٪	-۰/۱۰٪	۲/۸۲٪	۲/۷۴٪	-۰/۰۸٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در تیر ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۴۲ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با کاهش ۱/۲۸ درصدی، در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مرداد ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

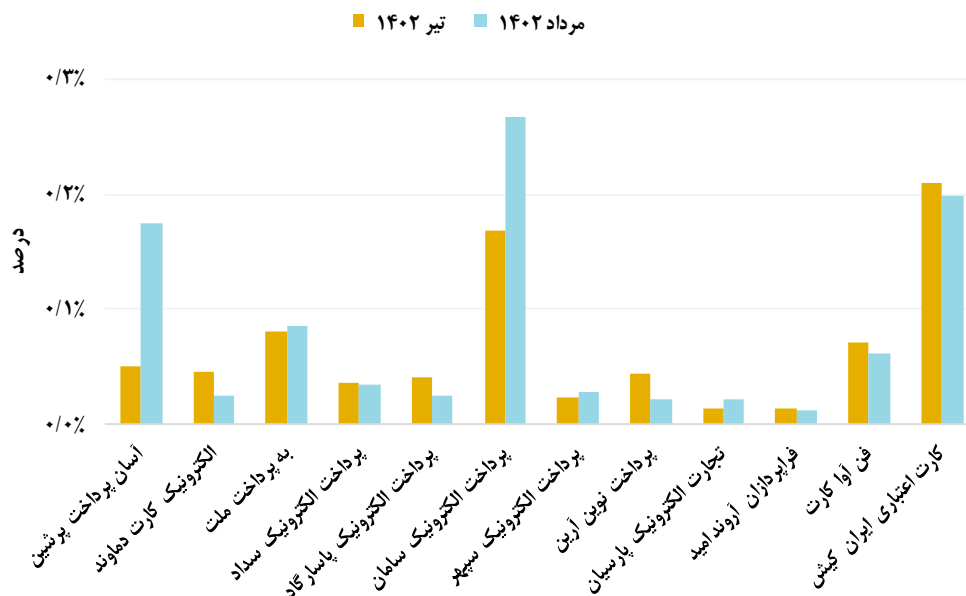
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۵۱٪	۰/۱۷۴٪	+۰/۱۲۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴۶٪	۰/۰۲۵٪	-۰/۰۲۱٪
به پرداخت ملت	۰/۰۸۱٪	۰/۰۸۶٪	+۰/۰۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۳۷٪	۰/۰۳۴٪	-۰/۰۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۴۱٪	۰/۰۲۵٪	-۰/۰۱۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۶۸٪	+۰/۲۶۶٪	+۰/۰۹۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۲۳٪	۰/۰۲۹٪	+۰/۰۰۶٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۴۳٪	۰/۰۲۲٪	-۰/۰۲۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۵٪	۰/۰۲۲٪	+۰/۰۰۸٪
فراپردازان آروند امید	+۰/۰۱۴٪	+۰/۰۱۲٪	-۰/۰۰۲٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۱٪	۰/۰۶۲٪	-۰/۰۰۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	+۰/۲۱۰٪	۰/۱۹۸٪	-۰/۰۱۳٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مرداد شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۲ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب رقم ۰/۲۶۶ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۳۰/۶۶ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - تیر و مرداد ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۲۱ درصد در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رقم ۰/۱۲۳ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه تیر و مرداد ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۰۹ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۹/۵۷ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۳۷ درصد در اختیار دارد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۴٪	۵/۰۴٪	۰/۰۰٪	۲۵/۱۹٪	۲۵/۶۱٪	+۰/۴۱٪	۳/۳۰٪	۳/۲۹٪	-۰/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۳٪	۰/۶۰٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۴٪	۱۰/۹۴٪	-۰/۱۰٪	۲/۴۴٪	۲/۵۱٪	-۰/۰۷٪	۹۵/۳۷٪	۹۵/۳۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۰٪	۸/۴۹٪	-۰/۰۱٪	۲/۰۱٪	۱/۹۸٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۱۸٪	۱۹/۰۹٪	-۰/۰۹٪	۲/۸۹٪	۲/۶۷٪	-۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۳٪	۱۴/۰۶٪	-۰/۰۳٪	۳/۵۰٪	۳/۴۰٪	-۰/۱۰٪	۰/۷۶٪	۰/۷۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۰٪	۳/۵۹٪	-۰/۰۹٪	۲/۹۳٪	۲/۷۱٪	-۰/۲۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۷/۷۳٪	۸/۰۱٪	+۰/۲۸٪	۰/۲۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۹۷٪	۱۰/۸۸٪	-۰/۰۹٪	۵۹/۳۱٪	۵۹/۵۷٪	-۰/۲۶٪	۰/۳۱٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪
فراپردازان آرونند امید	۴/۴۹٪	۴/۵۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۷۴٪	۴/۷۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۰۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۲۴٪	۱۰/۰۷٪	-۰/۱۷٪	۱/۲۱٪	۱/۰۳٪	-۰/۱۸٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪

در سهم تعدادی کارخوانهای فروشگاهی، در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۲۸ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با افزایش ۰/۴۱ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۰۱ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوانهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی تیر و مرداد در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۹/۸۲ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۲/۷۱ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۵۹/۵۰ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - تیر و مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۲۹%	۵/۲۵%	-۰/۰۴%	۸/۲۷%	۱۰/۲۲%	۱/۹۵%	۵/۷۴%	۶/۶۱%	۰/۸۷%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۹%	۰/۵۸%	۰/۰۰%	۰/۰۲%	۰/۰۱%	-۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۰/۸۴%	۱۰/۸۷%	۰/۰۳%	۱۸/۶۵%	۱۸/۵۸%	-۰/۰۸%	۱۳/۹۳%	۱۴/۰۵%	۰/۱۲%
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۴۴%	۹/۲۹%	-۰/۱۵%	۶/۷۵%	۶/۵۳%	-۰/۲۲%	۱۱/۴۸%	۱۱/۵۷%	۰/۰۹%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۰/۰۲%	۱۹/۸۲%	-۰/۲۰%	۱۰/۲۵%	۱۰/۲۸%	۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۲۳%	۱۵/۲۷%	۰/۰۴%	۲۲/۰۲%	۲۲/۷۱%	۰/۶۹%	۶۱/۴۸%	۵۹/۵۰%	-۱/۹۷%
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۶۲%	۳/۸۲%	۰/۲۰%	۲۲/۹۷%	۲۱/۰۴%	-۱/۹۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آرین	۷/۲۵%	۷/۵۲%	۰/۲۶%	۰/۹۸%	۰/۹۸%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۱/۶۵%	۱/۶۵%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۸۸%	۱۰/۸۰%	-۰/۰۸%	۵/۷۰%	۵/۵۱%	-۰/۱۹%	۴/۱۰%	۴/۱۳%	۰/۰۳%
فراپردازان آروند امید	۲/۷۸%	۲/۷۸%	۰/۰۱%	۰/۴۹%	۰/۲۹%	-۰/۱۹%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۳/۶۹%	۳/۶۳%	-۰/۰۶%	۰/۱۸%	۰/۱۶%	-۰/۰۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۳۷%	۱۰/۳۶%	-۰/۰۱%	۳/۷۲%	۳/۶۹%	-۰/۰۳%	۳/۲۸%	۲/۴۸%	-۰/۸۰%

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت نوین آرین" با افزایش ۰/۲۶ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "آسان پرداخت پرشین" با افزایش ۱/۹۵ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می دهد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کاهش ۱/۹۷ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۱} تراکنش ها اهمیت ویژه ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می شود.

^{۲۱} سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش های شبکه پرداخت در مرداد ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۲ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه‌ها در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

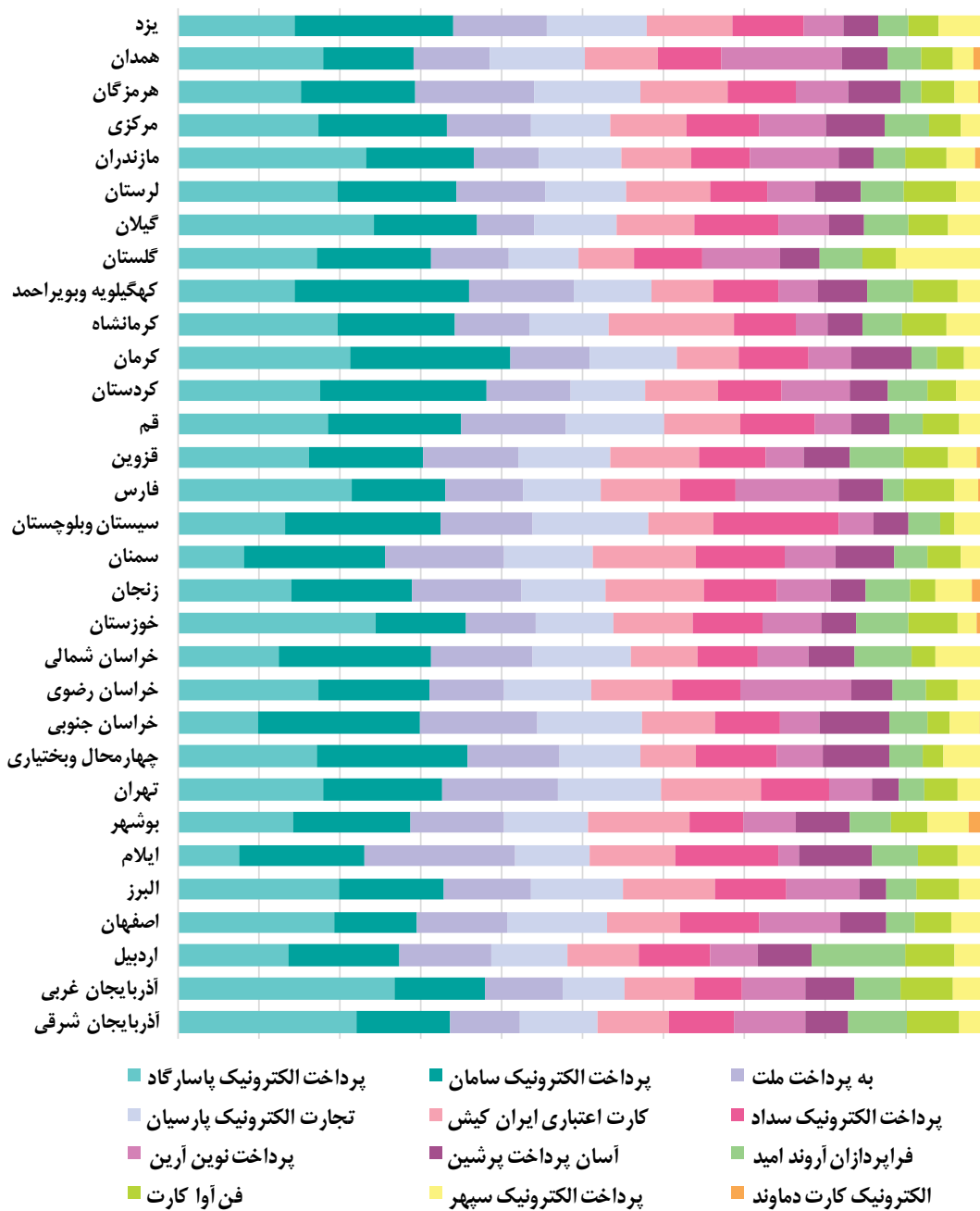
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر استان را برای مرداد ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مرداد ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرسپین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپرداران آروند امید	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۳۲٪	-۰/۳۶٪	۸/۷۵٪	۸/۱۲٪	۲۲/۰۷٪	۱۱/۵۰٪	۳/۰۰٪	۸/۶۹٪	۹/۴۵٪	۷/۲۵٪	۶/۵۷٪	۸/۹۱٪
آذربایجان غربی	۶/۰۲٪	-۰/۳۰٪	۹/۶۲٪	۵/۹۷٪	۲۶/۸۰٪	۱۱/۰۵٪	۳/۸۷٪	۷/۸۲٪	۷/۸۳٪	۵/۸۰٪	۶/۴۴٪	۸/۴۹٪
اردبیل	۶/۶۵٪	-۰/۴۸٪	۱۱/۳۰٪	۸/۸۴٪	۱۳/۵۵٪	۱۳/۸۵٪	۳/۵۲٪	۵/۸۰٪	۹/۴۴٪	۱۱/۶۷٪	۶/۰۵٪	۸/۸۵٪
اصفهان	۵/۷۴٪	-۰/۳۸٪	۱۱/۳۰٪	۹/۸۹٪	۱۹/۲۱٪	۱۰/۲۵٪	۴/۰۴٪	۹/۹۶٪	۱۲/۳۳٪	۳/۵۳٪	۴/۶۷٪	۸/۹۰٪
البرز	۳/۴۰٪	-۰/۳۸٪	۱۰/۶۸٪	۸/۷۹٪	۱۹/۹۵٪	۱۲/۹۰٪	۳/۰۰٪	۹/۰٪	۱۱/۵۲٪	۳/۷۸٪	۵/۳۳٪	۱۱/۳۶٪
ایلام	۹/۰۳٪	-۰/۲۰٪	۱۸/۷۰٪	۱۲/۶۶٪	۷/۴۶٪	۱۵/۴۸٪	۳/۴۱٪	۲/۶۴٪	۹/۱۹٪	۵/۷۱٪	۴/۸۵٪	۱۰/۶۷٪
بوشهر	۶/۳۳٪	۲/۱۷٪	۱۱/۶۸٪	۶/۶۴٪	۱۴/۲۶٪	۱۴/۴۰٪	۵/۰۷٪	۶/۴۴٪	۱۰/۴۲٪	۵/۰۵٪	۴/۶۶٪	۱۲/۴۸٪
تهران	۳/۳۷٪	-۰/۳۲٪	۱۴/۳۹٪	۸/۴۴٪	۱۷/۸۶٪	۱۴/۷۶٪	۳/۱۸٪	۵/۳۷٪	۱۲/۶۲٪	۳/۱۵٪	۴/۱۶٪	۱۲/۳۸٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۲۲٪	-۰/۵۷٪	۱۱/۳۹٪	۱۰/۱۳٪	۱۷/۱۶٪	۱۸/۶۴٪	۴/۷۱٪	۵/۷۱٪	۱۰/۰۱٪	۴/۱۰٪	۲/۶۱٪	۶/۷۶٪
خراسان جنوبی	۸/۷۴٪	-۰/۷۶٪	۱۴/۴۱٪	۸/۱۲٪	۹/۸۰٪	۲۰/۱۴٪	۳/۷۹٪	۴/۸۷٪	۱۳/۰۱٪	۴/۷۲٪	۲/۶۸٪	۸/۹۵٪
خراسان رضوی	۴/۹۵٪	-۰/۴۸٪	۹/۳۵٪	۸/۴۱٪	۱۷/۲۵٪	۱۳/۷۳٪	۳/۱۷٪	۱۳/۸۴٪	۱۰/۷۲٪	۴/۱۵٪	۳/۸۸٪	۱۰/۰۷٪
خراسان شمالی	۵/۷۱٪	-۰/۶۰٪	۱۲/۳۹٪	۷/۵۳٪	۱۲/۴۹٪	۱۸/۸۴٪	۵/۷۵٪	۶/۳۱٪	۱۲/۲۷٪	۶/۹۱٪	۳/۰۱٪	۸/۱۹٪
خوزستان	۴/۴۱٪	۱/۱۴٪	۸/۶۰٪	۸/۵۵٪	۲۴/۳۹٪	۱۱/۱۷٪	۲/۳۵٪	۷/۲۸٪	۹/۶۶٪	۶/۳۹٪	۶/۱۷٪	۹/۸۸٪
زنجان	۴/۳۴٪	۱/۷۶٪	۱۳/۶۸٪	۹/۰۸٪	۱۳/۹۵٪	۱۴/۸۹٪	۴/۵۸٪	۶/۵۵٪	۱۰/۳۳٪	۵/۵۹٪	۳/۰۴٪	۱۲/۲۰٪
سمنان	۷/۲۲٪	-۰/۲۰٪	۱۴/۷۷٪	۱۰/۸۲٪	۸/۰۰٪	۱۷/۶۱٪	۳/۰۶٪	۶/۳۹٪	۱۰/۸۵٪	۴/۱۰٪	۴/۱۰٪	۱۲/۹۰٪
سیستان و بلوچستان	۴/۳۰٪	-۰/۱۸٪	۱۱/۴۴٪	۱۵/۴۸٪	۱۳/۱۸٪	۱۹/۲۵٪	۳/۸۲٪	۴/۳۴٪	۱۴/۳۱٪	۳/۹۵٪	۱/۸۰٪	۷/۹۶٪
فارس	۵/۵۷٪	-۰/۹۵٪	۹/۶۹٪	۶/۹۵٪	۲۱/۳۷٪	۱۱/۶۲٪	۲/۹۶٪	۱۲/۶۱٪	۹/۵۵٪	۲/۶۷٪	۶/۲۳٪	۹/۸۳٪
قزوین	۵/۶۰٪	۱/۱۵٪	۱۱/۷۰٪	۸/۳۵٪	۱۶/۱۰٪	۱۴/۱۹٪	۳/۶۴٪	۴/۶۷٪	۱۱/۴۴٪	۶/۷۷٪	۵/۴۶٪	۱۰/۹۳٪
قم	۴/۶۵٪	-۰/۰۸٪	۱۳/۰۱٪	۹/۱۸٪	۱۸/۵۹٪	۱۶/۳۸٪	۳/۲۶٪	۴/۴۹٪	۱۲/۱۱٪	۴/۲۷٪	۴/۴۸٪	۹/۵۰٪
کردستان	۴/۷۷٪	-۰/۴۷٪	۱۰/۴۵٪	۷/۸۷٪	۱۷/۵۰٪	۲۰/۵۴٪	۳/۲۴٪	۸/۴۲٪	۹/۲۱٪	۴/۹۷٪	۳/۵۲٪	۹/۰۵٪
کرمان	۷/۵۱٪	-۰/۱۹٪	۹/۸۳٪	۸/۶۵٪	۲۱/۲۲٪	۱۹/۷۷٪	۲/۵۱٪	۵/۳۷٪	۱۰/۸۴٪	۳/۰۲٪	۳/۴۶٪	۷/۶۳٪
کرمانشاه	۴/۴۱٪	-۰/۱۹٪	۹/۲۵٪	۷/۵۸٪	۱۹/۷۷٪	۱۴/۴۹٪	۴/۸۵٪	۳/۹۰٪	۹/۸۱٪	۴/۹۴٪	۵/۳۰٪	۱۵/۵۲٪
کهگیلویه و بویراحمد	۶/۰۵٪	-۰/۲۴٪	۱۳/۰۹٪	۸/۰۴٪	۱۴/۴۱٪	۲۱/۵۰٪	۳/۲۶٪	۴/۹۲٪	۹/۵۶٪	۵/۶۸٪	۵/۵۴٪	۷/۷۱٪
گلستان	۴/۹۷٪	-۰/۵۲٪	۹/۶۰٪	۸/۳۸٪	۱۷/۱۷٪	۱۴/۰۹٪	۱۰/۶۱٪	۹/۶۲٪	۸/۶۰٪	۵/۳۹٪	۴/۱۴٪	۶/۹۲٪
گیلان	۴/۲۹٪	-۰/۴۵٪	۶/۹۶٪	۱۰/۳۴٪	۲۴/۱۲٪	۱۲/۸۷٪	۴/۲۳٪	۶/۳۶٪	۱۰/۳۲٪	۵/۴۸٪	۵/۰۳٪	۹/۵۴٪
لرستان	۵/۸۰٪	-۰/۰۴٪	۱۰/۹۷٪	۷/۰۸٪	۱۹/۶۱٪	۱۴/۸۳٪	۳/۷۶٪	۵/۸۵٪	۱۰/۰۰٪	۵/۱۸٪	۶/۵۲٪	۱۰/۳۵٪
مازندران	۴/۳۲٪	۱/۴۶٪	۸/۰۲٪	۷/۱۶٪	۲۳/۲۷٪	۱۳/۲۳٪	۳/۴۷٪	۱۱/۰۱٪	۱۰/۳۰٪	۳/۹۵٪	۵/۰۹٪	۸/۶۹٪
مرکزی	۷/۲۳٪	-۰/۲۲٪	۱۰/۳۳٪	۹/۰۵٪	۱۷/۲۲٪	۱۵/۹۹٪	۲/۹۱٪	۸/۱۸٪	۹/۸۲٪	۵/۵۳٪	۳/۹۴٪	۹/۴۸٪
هرمزگان	۶/۵۴٪	-۰/۹۹٪	۱۴/۵۶٪	۸/۴۵٪	۱۵/۱۰٪	۱۴/۲۷٪	۲/۹۷٪	۶/۴۸٪	۱۳/۳۰٪	۲/۴۳٪	۴/۱۸٪	۱۰/۷۳٪
همدان	۵/۶۵٪	۱/۶۵٪	۹/۳۸٪	۷/۸۹٪	۱۷/۸۱٪	۱۱/۳۴٪	۲/۵۷٪	۱۴/۸۱٪	۱۱/۶۹٪	۴/۱۵٪	۳/۹۳٪	۹/۱۴٪
یزد	۴/۳۱٪	-۰/۵۱٪	۱۱/۶۱٪	۸/۹۰٪	۱۴/۴۴٪	۱۹/۶۳٪	۵/۳۸٪	۴/۹۵٪	۱۲/۱۹٪	۳/۷۳٪	۳/۷۵٪	۱۰/۶۰٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره مرداد ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاهی است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در مرداد ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاهی هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت-تیر و مرداد ۱۴۰۲

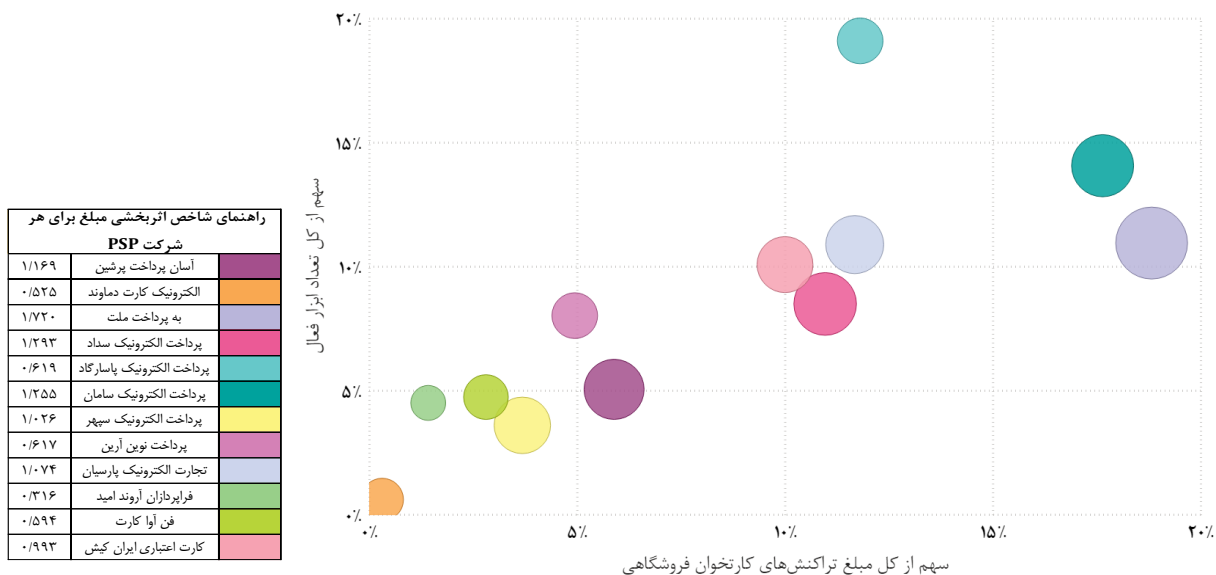
شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	تیر	مرداد
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۹٪	۵/۰۴٪	۱/۱۶۶	۱/۱۶۹
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۱٪	۰/۶۰٪	۰/۴۴۶	۰/۵۲۵
به پرداخت ملت	۱۸/۸۲٪	۱۰/۹۴٪	۱/۷۲۵	۱/۷۲۰
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۹۷٪	۸/۴۹٪	۱/۳۰۵	۱/۲۹۳
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۸۱٪	۱۹/۰۹٪	۰/۶۳۰	۰/۶۱۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۶۴٪	۱۴/۰۶٪	۱/۲۴۹	۱/۲۵۵
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۶۹٪	۳/۵۹٪	۱/۰۲۴	۱/۰۲۶
پرداخت نوین آراین	۴/۹۵٪	۸/۰۱٪	۰/۶۱۷	۰/۶۱۷
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۱/۶۸٪	۱۰/۸۸٪	۱/۰۶۱	۱/۰۷۴
فراپردازان آروند امید	۱/۴۲٪	۴/۵۰٪	۰/۳۱۴	۰/۳۱۶
فن آوا کارت	۲/۸۱٪	۴/۷۳٪	۰/۵۹۵	۰/۵۹۴
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۰۰٪	۱۰/۰۷٪	۰/۹۹۳	۰/۹۹۳

در مرداد ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسپان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای ایشان از کل کارتهای کشورهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در مرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با ۰/۰۷۹ واحد افزایش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه‌های کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی و سهم مبلغ تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هر یک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره مرداد ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- مرداد ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۳} در کشور و همچنین بررسی

^{۲۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در مرداد ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

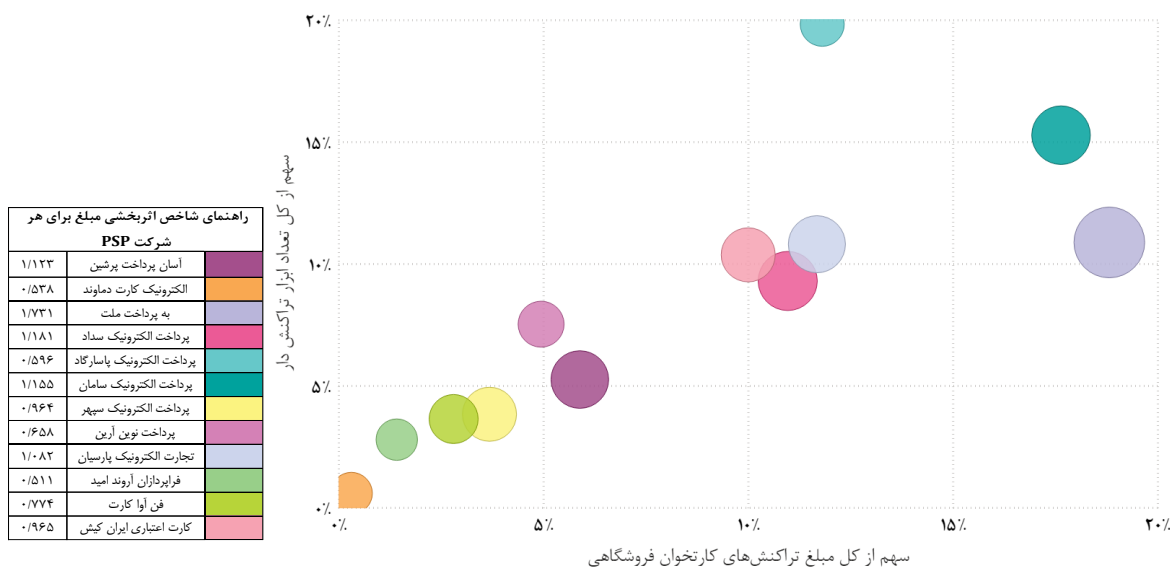
جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار			کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		شرکت
اختلاف	مرداد	تیر	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	
۰/۰۱۱	۱/۱۲۳	۱/۱۱۱	۵/۲۵٪	۵/۸۹٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۱۷	-۰/۵۳۸	-۰/۵۵۵	-۰/۵۸٪	-۰/۳۱٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۰۰۷	۱/۷۳۱	۱/۷۲۵	۱۰/۸۷٪	۱۸/۸۲٪	به پرداخت ملت
۰/۰۰۶	۱/۱۸۱	۱/۱۷۵	۹/۲۹٪	۱۰/۹۷٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۸	-۰/۵۹۶	-۰/۶۰۴	۱۹/۸۲٪	۱۱/۸۱٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۰۵	۱/۱۵۵	۱/۱۵۰	۱۵/۲۷٪	۱۷/۶۴٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۲۵	-۰/۹۶۴	-۰/۹۸۹	۳/۸۲٪	۳/۶۹٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰۰	۰/۶۵۸	۰/۶۵۸	۷/۵۲٪	۴/۹۵٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۱۲	۱/۰۸۲	۱/۰۷۰	۱۰/۸۰٪	۱۱/۶۸٪	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۰۰۳	-۰/۵۱۱	-۰/۵۰۸	۲/۷۸٪	۱/۴۲٪	فرایردازان آروند امید
۰/۰۱۱	-۰/۷۷۴	-۰/۷۶۴	۳/۶۳٪	۲/۸۱٪	فن آوا کارت
-۰/۰۱۶	-۰/۹۶۵	-۰/۹۸۱	۱۰/۳۶٪	۱۰/۰۰٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با کاهش ۰/۰۲۵ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد

پایانه‌های کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار و سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی با افزایش همراه بوده است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - مرداد ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره مرداد ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در مرداد ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپردازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۱۲	۰/۴۹۲	۱/۹۴۶	۱/۱۴۶	۰/۶۶۹	۱/۳۴۶	۱/۳۹۲	۰/۶۵۶	۱/۰۶۹	۰/۳۷۸	۰/۵۸۹	۱/۱۴۵
آذربایجان غربی	۱/۰۵۴	۰/۹۵۷	۱/۸۷۳	۱/۵۱۸	۰/۷۰۰	۱/۲۹۲	۱/۱۰۸	۰/۷۴۸	۱/۰۲۳	۰/۳۱۹	۰/۵۳۸	۱/۱۵۴
اردبیل	۱/۰۱۷	۰/۶۵۷	۱/۶۵۳	۱/۲۳۸	۰/۷۰۸	۱/۲۶۸	۰/۹۲۹	۰/۸۸۶	۰/۹۶۵	۰/۴۱۶	۰/۶۵۰	۱/۱۱۳
اصفهان	۱/۱۵۷	۰/۵۶۱	۱/۹۷۶	۱/۲۲۶	۰/۵۲۵	۱/۲۱۳	۱/۳۸۹	۰/۵۳۱	۱/۰۳۷	۰/۳۲۹	۰/۴۱۸	۱/۱۰۰
البرز	۱/۴۹۷	۰/۶۶۵	۱/۶۷۴	۱/۲۲۶	۰/۵۶۹	۱/۳۱۱	۱/۸۹۸	۰/۵۲۹	۱/۲۱۲	۰/۴۵۶	۰/۸۲۰	۰/۹۰۷
ایلام	۱/۰۷۸	۰/۴۰۷	۱/۴۸۲	۱/۰۲۱	۰/۷۲۱	۱/۰۱۱	۰/۸۴۴	۰/۵۵۲	۰/۹۷۲	۰/۴۳۲	۰/۶۷۲	۰/۸۹۳
بوشهر	۱/۱۰۷	۰/۵۴۱	۱/۷۲۹	۱/۰۸۶	۰/۵۹۵	۱/۱۵۹	۰/۹۹۳	۰/۷۲۱	۱/۳۹۵	۰/۳۳۲	۰/۴۴۳	۰/۸۶۹
تهران	۱/۴۹۵	۰/۴۵۲	۱/۳۴۲	۱/۲۶۷	۰/۶۵۸	۱/۳۳۱	۱/۹۸۰	۰/۶۷۹	۱/۰۲۳	۰/۳۰۶	۰/۶۸۴	۰/۸۱۵
چهارمحال و بختیاری	۱/۰۴۱	۰/۵۲۵	۱/۴۸۵	۱/۳۹۴	۰/۶۹۷	۱/۲۱۸	۰/۸۰۱	۰/۴۶۸	۰/۸۹۳	۰/۴۴۱	۰/۳۵۲	۱/۰۸۵
خراسان جنوبی	۱/۲۰۱	۰/۳۸۵	۱/۶۱۰	۱/۱۲۳	۰/۶۶۶	۱/۰۱۳	۰/۸۳۶	۰/۶۹۴	۰/۸۳۵	۰/۳۲۸	۰/۵۷۴	۱/۰۵۶
خراسان رضوی	۰/۹۸۹	۰/۴۳۸	۲/۰۸۰	۱/۴۵۳	۰/۵۷۰	۱/۲۱۸	۱/۰۸۲	۰/۶۳۶	۱/۰۰۸	۰/۳۱۸	۰/۵۸۳	۰/۹۹۸
خراسان شمالی	۱/۰۲۲	۰/۴۶۳	۱/۶۹۸	۱/۵۱۴	۰/۵۴۷	۱/۱۲۰	۰/۹۴۷	۰/۵۲۸	۰/۹۱۶	۰/۳۲۷	۰/۵۷۸	۱/۱۵۸
خوزستان	۱/۴۱۶	۰/۶۲۴	۱/۹۵۶	۱/۲۸۵	۰/۶۸۹	۱/۱۳۳	۰/۹۷۴	۰/۶۸۱	۱/۱۴۴	۰/۳۶۲	۰/۵۲۱	۱/۲۰۹
زنجان	۱/۲۹۵	۰/۶۳۹	۱/۶۹۵	۱/۴۴۳	۰/۶۲۱	۱/۰۵۱	۱/۰۱۶	۰/۶۱۳	۰/۹۵۲	۰/۳۳۲	۰/۴۱۹	۰/۹۴۹
سمنان	۱/۲۰۹	۰/۱۳۶	۱/۴۱۴	۱/۲۷۰	۰/۶۰۱	۱/۱۲۵	۰/۸۲۴	۰/۶۴۷	۰/۹۱۲	۰/۳۱۷	۰/۹۳۹	۰/۷۹۹
سیستان و بلوچستان	۰/۹۷۲	۰/۵۲۴	۱/۳۷۶	۱/۱۷۲	۰/۶۴۲	۱/۱۱۸	۱/۰۰۹	۰/۷۶۶	۱/۰۳۱	۰/۲۳۸	۰/۵۳۹	۱/۰۱۰
فارس	۱/۲۶۵	۰/۴۶۵	۲/۰۸۱	۱/۱۶۳	۰/۵۸۵	۱/۴۴۰	۱/۰۳۳	۰/۶۰۴	۱/۰۲۹	۰/۳۵۱	۰/۶۶۳	۰/۹۶۲
قزوین	۱/۰۸۷	۰/۵۸۹	۱/۷۸۵	۱/۳۱۴	۰/۵۶۰	۱/۱۳۱	۱/۰۴۱	۰/۷۰۶	۱/۰۵۸	۰/۳۲۶	۰/۵۳۳	۱/۰۹۶
قم	۱/۵۸۰	۰/۳۶۹	۱/۶۰۴	۱/۳۷۴	۰/۵۰۸	۱/۲۲۴	۰/۸۷۸	۰/۵۷۷	۰/۹۰۲	۰/۲۹۰	۰/۷۱۰	۰/۹۳۴
کردستان	۱/۲۳۴	۰/۴۵۱	۱/۵۵۹	۱/۳۷۴	۰/۵۸۹	۱/۲۲۳	۰/۹۱۰	۰/۶۱۸	۱/۰۰۴	۰/۳۴۱	۰/۵۹۱	۱/۰۸۱
کرمان	۱/۰۹۸	۰/۴۱۱	۲/۰۲۶	۱/۲۶۸	۰/۵۱۶	۱/۱۴۳	۱/۰۷۶	۰/۵۹۵	۱/۱۶۳	۰/۲۶۳	۰/۴۲۹	۰/۸۴۷
کرمانشاه	۱/۰۵۶	۰/۵۲۸	۱/۹۶۳	۱/۲۱۴	۰/۶۳۱	۰/۹۷۸	۰/۹۹۰	۰/۶۸۴	۱/۰۲۵	۰/۳۲۳	۰/۶۲۳	۱/۲۱۳
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۲۸۶	۰/۵۰۰	۱/۴۵۶	۱/۰۳۹	۰/۶۷۰	۱/۱۴۵	۰/۹۲۶	۰/۶۳۳	۱/۱۹۲	۰/۳۶۷	۰/۴۵۰	۱/۰۷۷
گلستان	۰/۸۱۷	۰/۵۰۴	۱/۷۶۱	۱/۴۸۷	۰/۶۲۶	۱/۱۹۸	۰/۸۶۵	۰/۶۵۴	۱/۱۶۹	۰/۴۵۴	۰/۷۳۷	۱/۱۱۳
گیلان	۱/۱۹۱	۰/۷۰۷	۱/۸۶۴	۱/۳۷۶	۰/۶۴۵	۱/۴۲۴	۰/۹۹۴	۰/۶۲۷	۱/۰۱۲	۰/۳۶۹	۰/۶۳۸	۱/۰۰۸
لرستان	۱/۳۵۸	۰/۲۸۱	۱/۶۹۲	۱/۳۸۰	۰/۶۳۳	۱/۲۴۶	۰/۹۳۲	۰/۵۴۵	۰/۹۵۹	۰/۳۳۱	۰/۶۴۹	۱/۰۲۹
مازندران	۱/۱۱۹	۰/۶۹۸	۱/۹۶۶	۱/۴۳۰	۰/۶۳۰	۱/۲۶۱	۱/۲۴۶	۰/۶۰۴	۱/۱۴۳	۰/۳۱۳	۰/۵۶۶	۱/۱۳۹
مرکزی	۱/۲۴۶	۰/۳۸۰	۱/۸۱۲	۱/۱۲۱	۰/۵۹۲	۱/۳۹۲	۰/۹۵۵	۰/۵۵۵	۰/۹۲۲	۰/۴۰۷	۰/۴۷۵	۰/۹۴۹
هرمزگان	۱/۰۲۷	۰/۴۱۱	۱/۴۴۱	۱/۱۶۸	۰/۶۱۸	۱/۲۶۴	۰/۹۹۲	۰/۶۵۸	۱/۱۷۰	۰/۲۵۵	۰/۵۰۶	۰/۸۵۲
همدان	۱/۲۷۶	۰/۶۴۷	۱/۹۴۳	۱/۳۸۷	۰/۶۲۰	۱/۳۴۹	۱/۰۸۹	۰/۵۴۰	۱/۰۵۶	۰/۳۹۵	۰/۵۵۴	۱/۰۵۹
یزد	۰/۸۸۰	۰/۳۰۷	۱/۶۹۵	۱/۳۱۶	۰/۴۳۶	۱/۱۳۵	۱/۲۷۱	۰/۶۱۰	۱/۰۹۱	۰/۲۸۷	۰/۴۱۴	۰/۹۷۲

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از

استانهای کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۴۰۲

۴-۳-۴- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

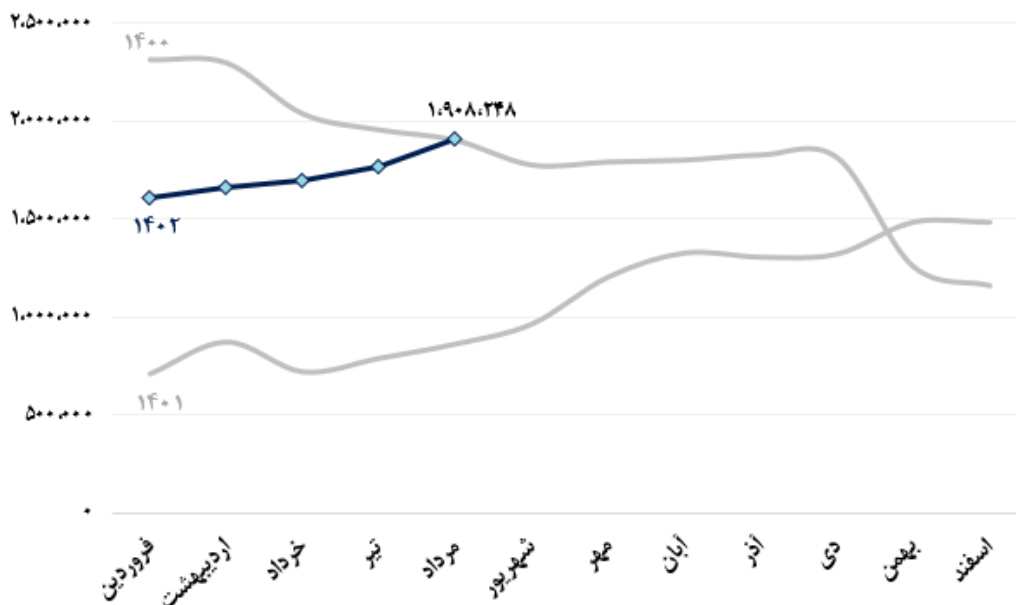
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش به دلیل ارزش نامیسی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا مرداد ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در مرداد ماه با تعداد ۱,۹۰۸,۲۴۸ عدد با افزایش ۷/۷۱ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۸/۶۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در تیر ماه تنها ۱/۲۳ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	
آسان پرداخت پرشین	۱۵/۴۰٪	۱۳/۶۱٪	۱/۷۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۱/۵۲٪	۳۳/۲۱٪	-۱۱/۶۸٪
به پرداخت ملت	۱۹/۳۵٪	۱۸/۴۳٪	۰/۹۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۸۵٪	۱۰/۰۲٪	۲/۸۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۶/۳۹٪	۱۵/۳۴٪	۱/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۶۷٪	۹/۳۷٪	۱/۳۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۲/۷۱٪	۱۳/۳۰٪	-۰/۵۹٪
پرداخت نوین آراین	۲۳/۰۱٪	۲۱/۷۵٪	۱/۲۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۲۵٪	۱۷/۴۹٪	۰/۷۶٪
فراپردازان آروند امید	۴۸/۸۲٪	۴۸/۱۱٪	۰/۷۰٪
فن آوا کارت	۳۶/۶۴٪	۳۴/۲۵٪	۲/۳۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۷/۱۹٪	۱۵/۳۹٪	۱/۷۹٪
مجموع	۱۸/۶۹٪	۱۷/۴۶٪	۱/۲۳٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۱۱/۶۸ درصد، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۴۸/۸۲ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۰/۶۷ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴ - نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در مرداد ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۵/۶۵٪	۱۹/۲۸٪	۴۲/۴۲٪	۸۴/۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۴/۹۶٪	۳۸/۹۳٪	۸/۰۸٪	۸۴/۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۳/۳۱٪	۴۵/۲۲٪	۰/۰۰٪	۸۱/۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۱/۱۹٪	۲۲/۴۴٪	۰/۰۰٪	۸۰/۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۰/۴۸٪	۲۰/۹۰٪	۲/۰۷٪	۷۹/۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۷۶/۲۸٪	۸/۱۶٪	۰/۰۰٪	۷۶/۳٪
پرداخت نوین آراین	۷۳/۳۸٪	۲۹/۲۱٪	۳/۹۲٪	۷۳/۳٪
به پرداخت ملت	۷۷/۷۲٪	۴۳/۱۳٪	۰/۰۲٪	۷۰/۲٪
فن آوا کارت	۶۰/۰۲٪	۴/۴۹٪	۰/۰۰٪	۵۹/۸٪
آسان پرداخت پرشین	۸۱/۴۳٪	۲/۳۳٪	۰/۲۱٪	۵۷/۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۷/۶۴٪	۰/۵۴٪	۱/۳۸٪	۵۳/۰٪
فراپردازان آروند امید	۴۸/۴۴٪	۱۷/۰۳٪	۰/۰۰٪	۴۸/۴٪
شبکه پرداخت	۷۸/۲٪	۵/۸٪	۰/۱٪	۷۱/۷٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در مرداد ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "فراپردازان آروند امید" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت‌ی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

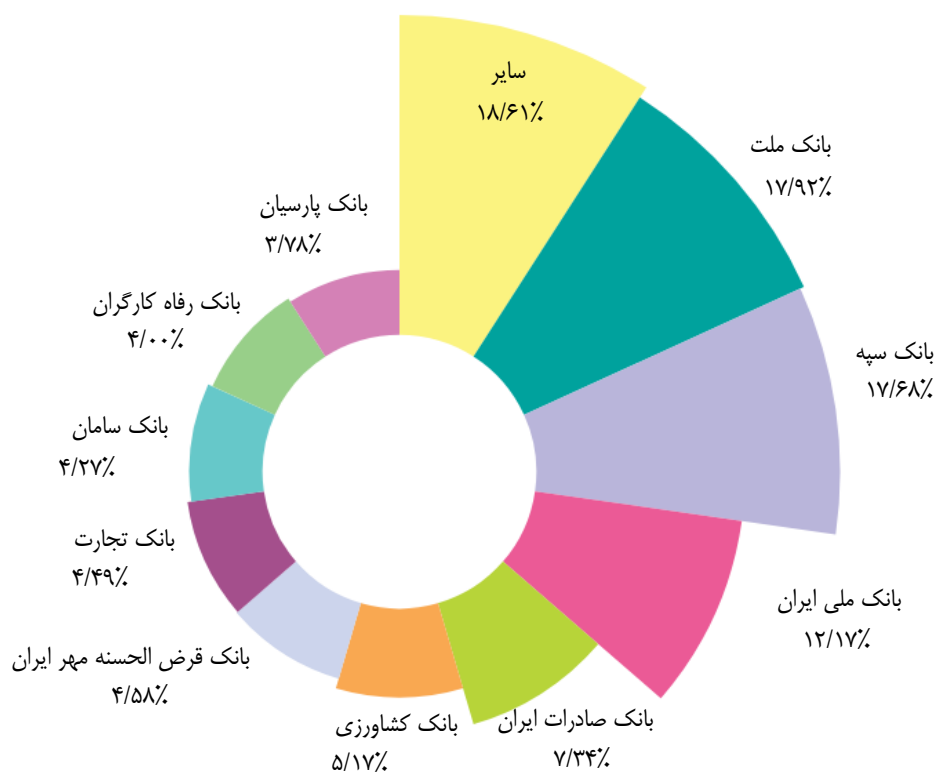
^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه،

از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

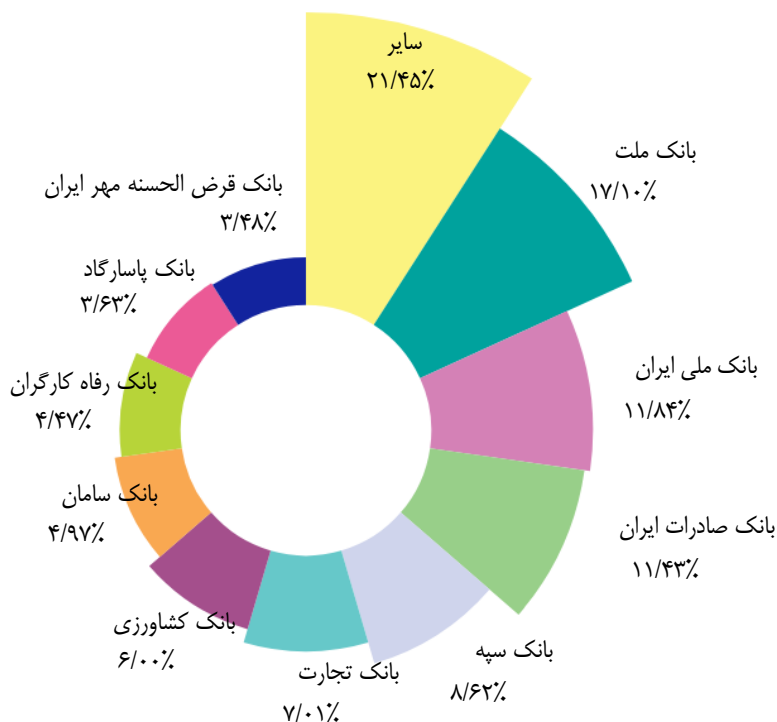
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ماه ۱۴۰۲

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مرداد ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ماه ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۷/۹۲ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و با سهم ۱۷/۱۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مرداد ماه ۱۴۰۲ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۵٪	۲/۷۹٪	۰/۱۴٪	۱/۳۱٪	۰/۲۷٪	۰/۷۵٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪
۳	بانک آینده	۱/۵۱٪	۵/۰۶٪	۱۴/۶۵٪	۱/۳۸٪	۱۴/۰۵٪	۷/۱۸٪
۴	بانک پارسیان	۳/۸۰٪	۴/۷۹٪	۱/۰۴٪	۲/۸۵٪	۳/۲۳٪	۳/۰۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۰٪	۱/۸۶٪	۰/۰۰٪	۳/۱۹٪	۰/۰۰٪	۵/۷۳٪
۶	بانک تجارت	۴/۷۹٪	۱/۶۲٪	۰/۰۰٪	۶/۶۰٪	۰/۰۰٪	۹/۰۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۳٪	۰/۰۰٪	۰/۱۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۲٪	۶/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۳/۸۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۱/۹۱٪	۰/۱۸٪	۰/۳۳٪	۰/۴۲٪	۰/۵۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۱۰٪	۱/۷۶٪	۵/۱۰٪	۴/۷۴٪	۴/۶۳٪	۳/۱۹٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۸٪	۷/۵۱٪	۰/۶۵٪	۳/۹۹٪	۱/۶۷٪	۹/۵۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۸/۹۷٪	۳/۷۴٪	۱/۱۹٪	۱۰/۲۴٪	۰/۷۶٪	۱/۱۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۵٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۹۲٪	۰/۰۰٪	۲/۲۳٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۲٪	۱/۲۷٪	۰/۰۰٪	۱/۴۱٪	۰/۰۶٪	۰/۹۷٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۸۸٪	۱/۶۸٪	۰/۰۰٪	۱۱/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۳/۵۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۴۶٪	۱/۱۸٪	۱۲/۵۰٪	۲/۰۸٪	۱۰/۸۸٪	۰/۴۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۹۳٪	۰/۵۴٪	۰/۵۷٪	۴/۰۹٪	۰/۹۰٪	۰/۶۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۸٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۵۶٪	۱/۰۰٪	۰/۰۱٪	۷/۰۹٪	۰/۰۳٪	۰/۹۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۱۸٪	۳/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱/۶۱٪	۰/۰۰٪	۱۱/۵۳٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۸٪	۰/۰۷٪	۰/۰۳٪	۱/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۲۸٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۳۸٪	۴۱/۲۵٪	۵۹/۲۵٪	۱۷/۱۲٪	۵۹/۹۰٪	۱۶/۵۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۴۲٪	۱۱/۴۶٪	۴/۶۹٪	۱۲/۸۹٪	۳/۲۴٪	۷/۰۶٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۲/۵۱٪	۰/۰۰٪	
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سامان" و "بانک خاورمیانه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۷/۲۴٪	۱۲/۴۶٪	۰/۳۰٪	۸۹/۰۴٪	۱۰/۹۲٪	۰/۰۴٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۵۱٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۹۵/۱۳٪	۴/۸۷٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۶۷/۹۷٪	۱۳/۳۸٪	۱۸/۶۵٪	۴۶/۷۶٪	۵۲/۲۱٪	۱/۰۳٪
۴	بانک پارسیان	۹۲/۴۴٪	۶/۸۴٪	۰/۷۲٪	۸۱/۱۲٪	۱۸/۶۸٪	۰/۲۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۷۰٪	۳/۳۰٪	۰/۰۰٪	۷۲/۱۳٪	۲۷/۸۷٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۰۵٪	۱/۹۵٪	۰/۰۰٪	۷۷/۳۰٪	۲۲/۷۰٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۹۶/۷۷٪	۳/۲۳٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۹٪	۰/۶۱٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۵/۸۷٪	۷۴/۱۳٪	۰/۰۰٪	۲۲/۵۸٪	۷۷/۴۲٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۵/۹۰٪	۳۲/۶۵٪	۱/۴۵٪	۷۲/۵۲٪	۲۷/۲۷٪	۰/۲۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۳۰٪	۲/۳۸٪	۳/۳۲٪	۸۷/۲۰٪	۱۲/۶۲٪	۰/۱۹٪
۱۲	بانک سامان	۹۰/۱۰٪	۹/۵۱٪	۰/۳۹٪	۶۵/۹۲٪	۳۴/۰۲٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۶۸٪	۱/۱۴٪	۰/۱۷٪	۹۷/۶۹٪	۲/۲۹٪	۰/۰۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۵٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۷۰٪	۲/۳۰٪	۰/۰۰٪	۶۵/۸۷٪	۳۴/۱۳٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۳/۷۵٪	۶/۲۴٪	۰/۰۱٪	۸۷/۰۸٪	۱۲/۹۲٪	۰/۰۰٪

سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			بانک پذیرنده	ردیف
ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه‌های	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوانی فروشگاه‌های		
۰/۰۰٪	۲۰/۹۰٪	۷۹/۱۰٪	۰/۰۰٪	۱/۲۴٪	۹۸/۷۶٪	بانک صادرات ایران	۱۷
۰/۰۰٪	۹/۴۲٪	۹۰/۵۸٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۹۹/۸۷٪	بانک صنعت و معدن	۱۸
۱/۰۸٪	۴/۱۳٪	۹۴/۷۹٪	۱۲/۲۵٪	۲/۴۰٪	۸۵/۳۵٪	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۰/۰۵٪	۳/۴۴٪	۹۶/۵۲٪	۰/۳۲٪	۰/۶۴٪	۹۹/۰۴٪	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰/۰۰٪	۲۹/۰۹٪	۷۰/۹۱٪	۰/۰۰٪	۲۶/۸۱٪	۷۳/۱۹٪	بانک کارآفرین	۲۱
۰/۰۰٪	۲/۹۲٪	۹۷/۰۸٪	۰/۰۱٪	۱/۰۴٪	۹۸/۹۵٪	بانک کشاورزی	۲۲
۰/۰۰٪	۱۰/۳۲٪	۸۹/۶۸٪	۰/۰۰٪	۱/۵۸٪	۹۸/۴۲٪	بانک گردشگری	۲۳
۰/۰۰٪	۶۰/۶۴٪	۳۹/۳۶٪	۰/۰۰٪	۱۳/۵۱٪	۸۶/۴۸٪	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۰/۰۰٪	۵/۵۷٪	۹۴/۴۳٪	۰/۰۹٪	۰/۳۹٪	۹۹/۵۱٪	بانک مسکن	۲۵
۰/۰۰٪	۹۶/۱۷٪	۳/۸۳٪	۰/۰۰٪	۷۰/۸۶٪	۲۹/۱۴٪	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۰/۶۳٪	۱۷/۰۷٪	۸۲/۳۰٪	۸/۶۰٪	۱۲/۴۴٪	۷۸/۹۶٪	بانک ملت	۲۷
۰/۰۵٪	۱۰/۵۲٪	۸۹/۴۳٪	۱/۰۰٪	۵/۰۹٪	۹۳/۹۱٪	بانک ملی ایران	۲۸
۰/۰۰٪	۰/۵۸٪	۹۹/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۹۹/۸۷٪	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	موسسه اعتباری توسعه	۳۰
۰/۰۰٪	۳/۴۰٪	۹۶/۶۰٪	۰/۰۰٪	۰/۷۶٪	۹۹/۲۴٪	موسسه اعتباری ملل	۳۱
۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۹۹/۸۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۹۹/۹۷٪	موسسه اعتباری نور	۳۲

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مرداد ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک آینده" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک ملت" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک دی" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در مرداد ماه بانک‌های "بانک آینده" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۰۴ و ۰/۴۴ درصد تعداد تراکنش‌های کارت‌های شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت‌های در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindal-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرfindal-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۳	۸	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۲	۵	۲۶	۱۵	۲۱۵
۴	بانک پارسیان	۴	۱۴	۵	۲۳	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۲	۳	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۳	۲	۳	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۶	۳۷	۰	۰

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۰	۰	۴	۲	۰	۰	بانک دی	۱۰
۲۶	۵	۳	۲	۱۷	۴	بانک رفاه کارگران	۱۱
۰	۱	۵۶	۸	۱۷	۴	بانک سامان	۱۲
۱	۱	۱۴	۴	۳۶۰	۱۹	بانک سپه	۱۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک سرمایه	۱۴
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک سینا	۱۵
۰	۰	۲	۱	۱	۱	بانک شهر	۱۶
۰	۰	۳	۲	۶۲	۸	بانک صادرات ایران	۱۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک صنعت و معدن	۱۸
۱۵۶	۱۳	۱	۱	۶	۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۰	۱	۰	۱	۲۴	۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰	۰	۰	۱	۰	۰	بانک کارآفرین	۲۱
۰	۰	۱	۱	۳۱	۶	بانک کشاورزی	۲۲
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک گردشگری	۲۳
۰	۰	۱۰	۳	۱	۱	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک مسکن	۲۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۳۵۱۰	۵۹	۱۷۰۲	۴۱	۲۳۶	۱۵	بانک ملت	۲۷
۲۲	۵	۱۳۱	۱۱	۱۵۴	۱۲	بانک ملی ایران	۲۸
۰	۰	۰	۰	۶	۳	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری توسعه	۳۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری ملل	۳۱
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری نور	۳۲
۳.۹۳۲	-	۲۰.۰۲۷	-	۹۷۱	-	شاخص هرفیندال - هیرشمن	

ملاحظه می شود که در مرداد ماه ۱۴۰۲، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳.۹۳۲ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰.۰۲۷ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۷۱ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در مرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به تیر ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-تیر ۱۴۰۲ و مرداد ماه ۱۴۰۲

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه			HHI
اختلاف	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	اختلاف	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	اختلاف	مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	
۱	۳.۹۳۲	۳.۹۳۱	۱۷۷	۲۰.۲۷	۱.۸۵۰	۰	۹۷۱	۹۷۱	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده ابزار کارتخوان فروشگاه ثابت بوده است و تراکنش‌های کارت، در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی افزایشی بوده است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آمار از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

^{۳۰} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کاردی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مرداد ماه ۱۴۰۲، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۴۳.۱۰۷.۸۰۶ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۶.۴۵۸.۴۳۶ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۳۵ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۱.۲۳۵.۴۱۹ عدد و سهم ۰/۸۶ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ماه ۱۴۰۲

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
تیر ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶.۸۷۴.۳۷۳	۶۹۹.۰۸۲	۱۳۶.۳۷۸.۷۸۹	۱۴۳.۹۵۲.۲۴۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۷۸٪	۰/۴۹٪	۹۴/۷۴٪	-
مرداد ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵.۴۱۳.۹۵۱	۱.۲۳۵.۴۱۹	۱۳۶.۴۵۸.۴۳۶	۱۴۳.۱۰۷.۸۰۶
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۷۸٪	۰/۸۶٪	۹۵/۳۵٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		-۲۱/۲۴٪	۷۶/۷۲٪	۰/۰۶٪	-۰/۵۹٪

Debit card ^{۳۱}

Credit card ^{۳۲}

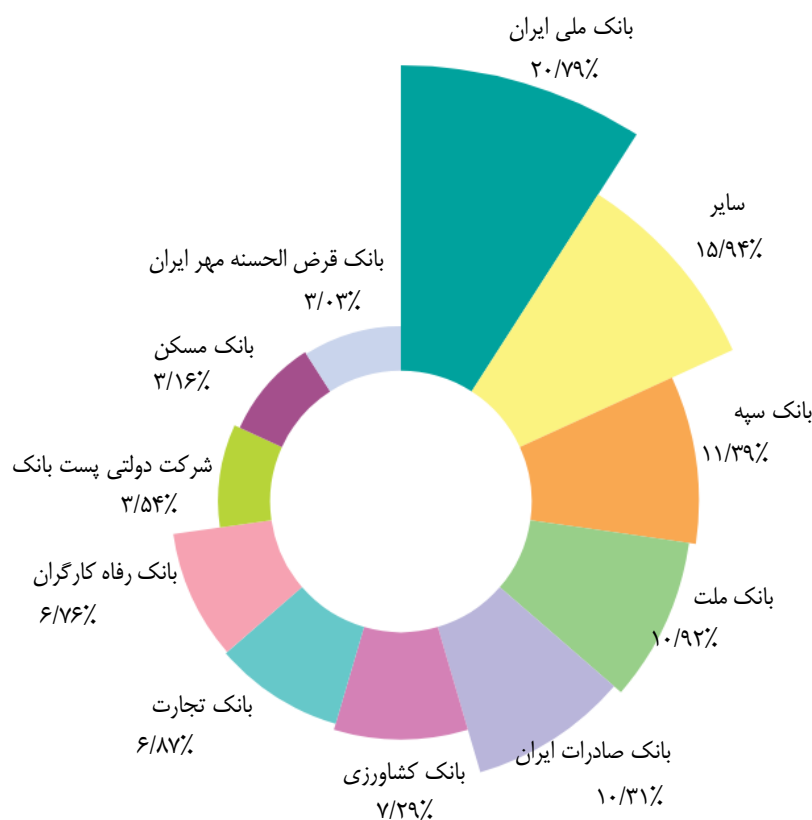
Prepaid ^{۳۳}

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارتهای بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به تیر ۱۴۰۲، ۵۹/۰ درصد کاهش داشته و نرخ رشد در دسته کارت اعتباری و کارت برداشت، افزایشی و کارت هدیه و بن کارت کاهش یافته است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنش

دار

طی مرداد ماه ۱۴۰۲ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانک‌ها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مرداد ماه ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در مرداد ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که

مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مرداد ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک پارسیان"، "بانک ملت" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۵٪	۰/۸۳٪	۱/۲۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۰٪	۰/۴۴٪	۰/۷۴٪
۳	بانک آینده	۰/۶۹٪	۱/۴۴٪	۲/۱۸٪
۴	بانک پارسیان	۱/۷۷٪	۱/۴۱٪	۱۱/۰۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۹۶٪	۲/۱۷٪	۲/۹۵٪
۶	بانک تجارت	۳/۸۱٪	۶/۹۱٪	۶/۵۷٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۷٪	۰/۹۴٪	۰/۸۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۴٪	۰/۵۴٪	۰/۴۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۹۳٪	۶/۸۸٪	۴/۳۱٪
۱۲	بانک سامان	۲/۵۸٪	۲/۳۰٪	۳/۰۳٪
۱۳	بانک سپه	۶/۱۵٪	۱۱/۴۹٪	۱۰/۰۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۳۵٪	۰/۲۰٪	۰/۳۳٪
۱۵	بانک سینا	۱/۲۱٪	۰/۶۷٪	۱/۳۷٪
۱۶	بانک شهر	۲/۹۸٪	۱/۴۷٪	۸/۴۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۳۵٪	۱۰/۴۵٪	۷/۲۶٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۴۱٪	۱/۶۴٪	۱/۴۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۶۸٪	۲/۹۹٪	۴/۱۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	۰/۳۸٪
۲۲	بانک کشاورزی	۱/۳۱٪	۷/۴۷٪	۴/۰۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۴۰٪	۰/۲۷٪	۰/۵۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۲۴٪	۳/۲۴٪	۱/۵۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۲۰/۰۲٪	۱۰/۸۶٪	۱۰/۳۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۳۲/۰۰٪	۲۰/۹۵٪	۱۴/۲۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۰۲٪	۳/۶۳٪	۱/۴۸٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱/۶۱٪	۰/۳۵٪	۰/۲۴٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۹٪	۰/۲۷٪	۰/۶۵٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۹۵ درصد، ۳۲/۰۰ درصد و ۱۴/۲۳ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مرداد ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۸٪	۹۳/۶۶٪	۵/۴۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۷۷٪	۹۳/۰۱٪	۶/۲۲٪
۳	بانک آینده	۰/۴۱٪	۹۳/۹۴٪	۵/۶۴٪
۴	بانک پارسیان	۰/۸۶٪	۷۵/۶۱٪	۲۳/۵۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۱۶٪	۹۳/۷۸٪	۵/۰۶٪

گزارش اقتصادی شاپرک

ردیف	نام بانک صادر کننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۶	بانک تجارت	۰/۴۸٪	۹۵/۹۰٪	۳/۶۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۷۹٪	۹۵/۶۵٪	۳/۵۵٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۳۰٪	۹۳/۴۰٪	۶/۳۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۶۸٪	۹۶/۸۱٪	۲/۵۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۹۶/۹۳٪	۲/۸۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۵۰٪	۹۷/۰۹٪	۲/۴۱٪
۱۲	بانک سامان	۰/۹۶٪	۹۴/۱۱٪	۴/۹۳٪
۱۳	بانک سپه	۰/۴۷٪	۹۶/۱۹٪	۳/۳۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۱/۴۵٪	۹۲/۷۰٪	۵/۸۵٪
۱۵	بانک سینا	۱/۵۰٪	۹۱/۰۸٪	۷/۴۲٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴۷٪	۸۰/۲۱٪	۱۸/۳۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۷۰٪	۹۶/۶۴٪	۲/۶۶٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۲۸٪	۸۷/۳۳٪	۱۱/۳۹٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۲۲٪	۹۶/۴۵٪	۳/۳۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۴۴٪	۹۴/۳۸٪	۵/۱۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۵۳٪	۸۵/۶۹٪	۱۳/۷۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۱۶٪	۹۷/۷۲٪	۲/۱۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۲۲٪	۹۱/۸۴٪	۶/۹۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۸/۰۳٪	۲۱/۹۷٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۶۱٪	۹۷/۵۹٪	۱/۸۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴/۵۵٪	۷۶/۴۰٪	۱۹/۰۶٪
۲۷	بانک ملت	۱/۵۸٪	۹۴/۸۳٪	۳/۵۹٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۳۳٪	۹۶/۰۸٪	۲/۵۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۴٪	۹۷/۶۸٪	۱/۵۸٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۳/۹۴٪	۹۳/۵۵٪	۲/۵۲٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۹۱/۱۰٪	۸/۶۱٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۰	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۲	۳	۱	۲	۱۱	۱۲۳
۵	بانک پاسارگاد	۳	۹	۲	۵	۳	۹
۶	بانک تجارت	۴	۱۵	۷	۴۸	۷	۴۳
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۵	۷	۴۷	۴	۱۹
۱۲	بانک سامان	۳	۷	۲	۵	۳	۹
۱۳	بانک سپه	۶	۳۸	۱۱	۱۳۲	۱۰	۱۰۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۱	۰	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۳	۹	۱	۲	۸	۷۲
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۷۰	۱۰	۱۰۹	۷	۵۳
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۳	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۳	۳	۹	۴	۱۷
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۱	۲	۷	۵۶	۴	۱۷
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^+	S_i	S_i^+	S_i	S_i^+	S_i
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۵	۲	۱۰	۳	۲	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۴۰۱	۲۰	۱۱۸	۱۱	۱۰۷	۱۰
۲۸	بانک ملی ایران	۱۰۲۴	۳۲	۴۳۹	۲۱	۲۰۳	۱۴
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹	۳	۱۳	۴	۲	۱
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۳	۲	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۱
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	۱۰۶۱۵	-	۱۰۰۰۳	-	۷۸۹	-

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در هر سه دسته "کارت اعتباری" و "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" کاهش یافته است. همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۲ نسبت به تیر ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - تیر ۱۴۰۲ و مرداد ۱۴۰۲

شاخص H-H	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	اختلاف	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	اختلاف	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	اختلاف
شاخص H-H	۵.۷۹۳	۱۰.۶۱۵	-۴.۱۷۸	۱۰.۰۰۴	۱۰.۰۰۳	-۱	۷۹۶	۷۸۹	-۷

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که در این ماه، میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در هر سه دسته کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در مرداد ماه کاهش یافته است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

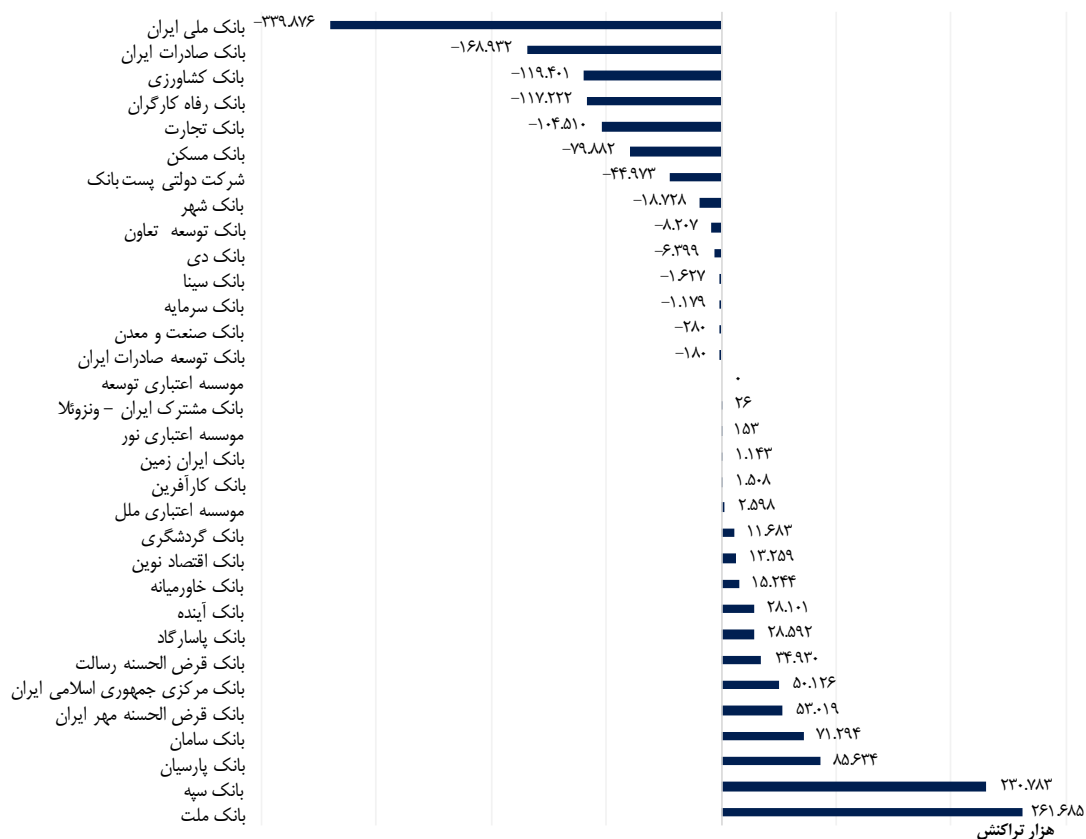
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۵٪	۱/۲۱٪	۱/۰۳٪	۱/۲۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۵٪	۰/۵۳٪	۰/۴۷٪
۳	بانک آینده	۱/۳۰٪	۲/۰۴٪	۱/۹۵٪	۲/۴۳٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۹٪	۳/۷۸٪	۲/۱۹٪	۲/۸۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۲۶٪	۳/۰۴٪	۲/۸۶٪	۳/۶۳٪
۶	بانک تجارت	۶/۹۰٪	۴/۴۹٪	۶/۳۸٪	۷/۰۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۲٪	۰/۷۴٪	۰/۸۸٪	۰/۷۹٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۴۴٪	۰/۰۷٪	۰/۸۸٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۳۲٪	۰/۴۷٪	۰/۳۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۷۲٪	۴/۰۰٪	۵/۲۵٪	۴/۴۷٪
۱۲	بانک سامان	۲/۴۱٪	۴/۲۷٪	۲/۶۷٪	۴/۹۷٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۵۶٪	۱۷/۶۸٪	۱۰/۳۹٪	۸/۶۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۱٪	۰/۲۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۱٪	۰/۷۰٪	۱/۱۵٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۲٪	۱/۱۰٪	۱/۸۴٪	۱/۳۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۳٪	۷/۳۴٪	۱۱/۱۰٪	۱۱/۴۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۱٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۳٪	۲/۶۵٪	۲/۴۴٪	۱/۸۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۱۵٪	۴/۵۸٪	۴/۱۳٪	۳/۴۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۳٪	۰/۱۶٪	۰/۲۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۹۱٪	۵/۱۷٪	۷/۰۴٪	۶/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۵۹٪	۰/۴۷٪	۰/۱۶٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۲۶٪	۰/۰۱٪	۳/۳۶٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۲٪	۰/۹۰٪	۲/۳۰٪	۰/۹۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۷٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۰۴٪	۱۷/۹۲٪	۱۴/۰۱٪	۱۷/۱۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۰۶٪	۱۲/۱۷٪	۱۷/۷۶٪	۱۱/۸۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۴٪	۲/۳۲٪	۲/۵۳٪	۲/۰۴٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۱٪	۰/۳۹٪	۰/۳۵٪	۰/۳۶٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۲۴٪	۰/۲۴٪	۰/۲۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در مرداد ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است.

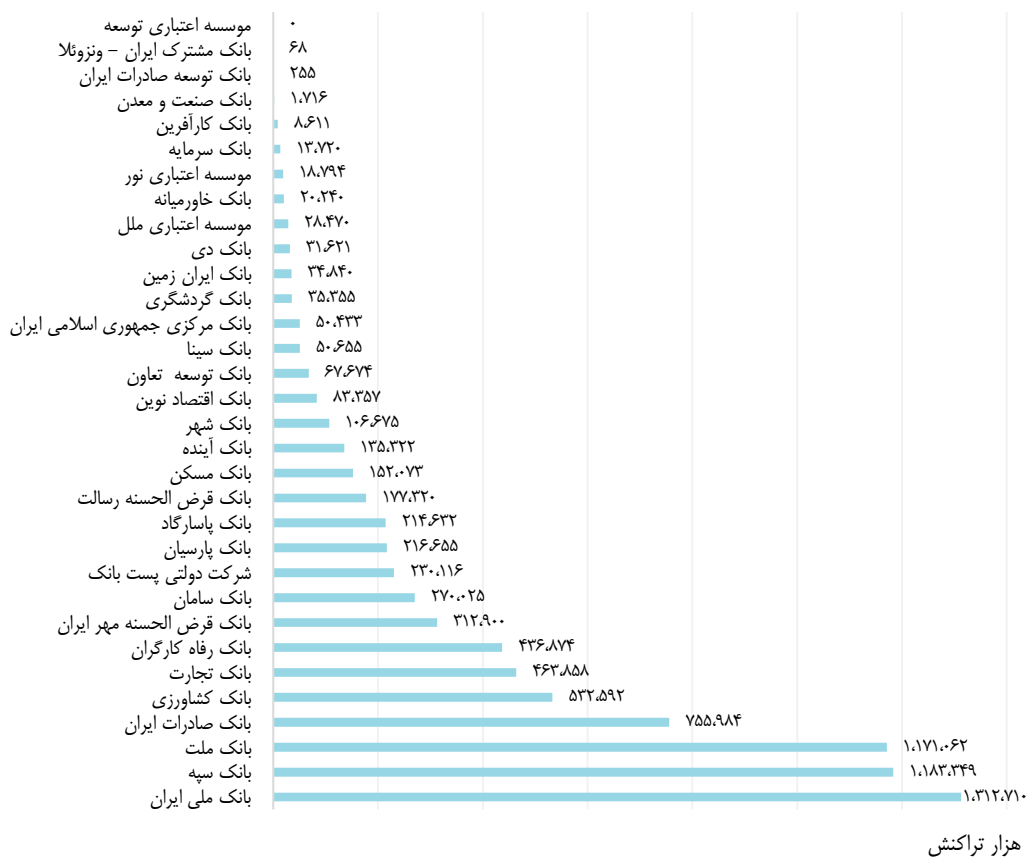
در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ماه ۱۴۰۲

براساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

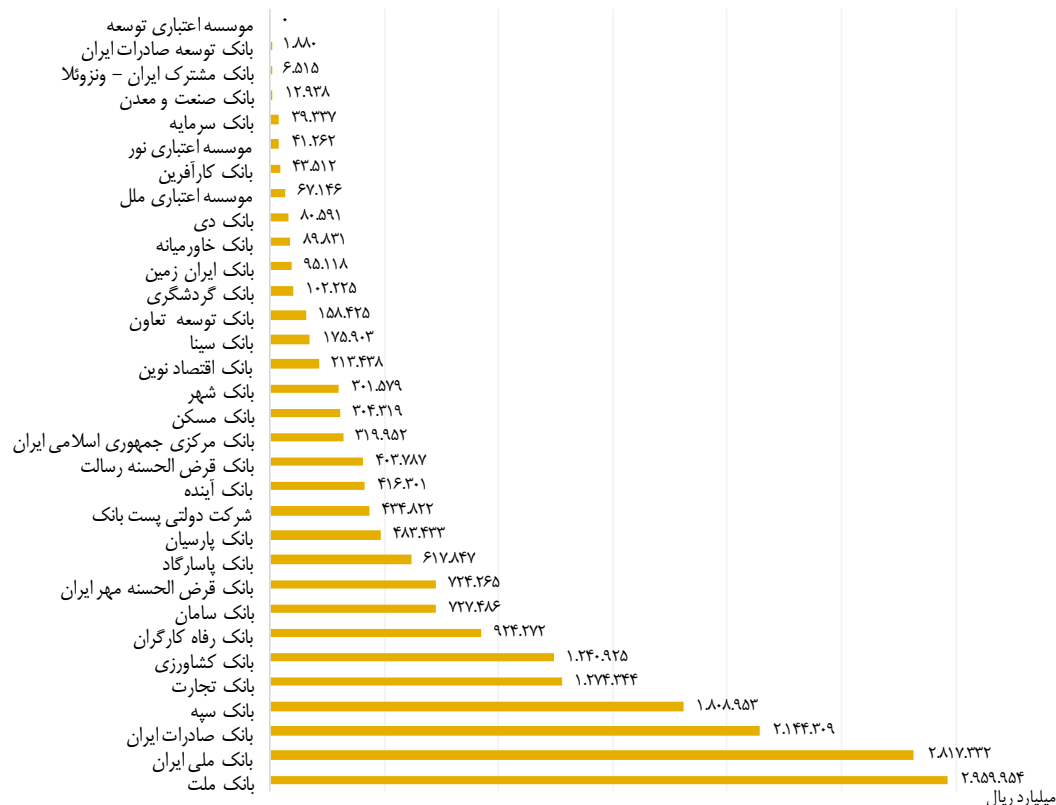
شکل ۴-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ماه ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

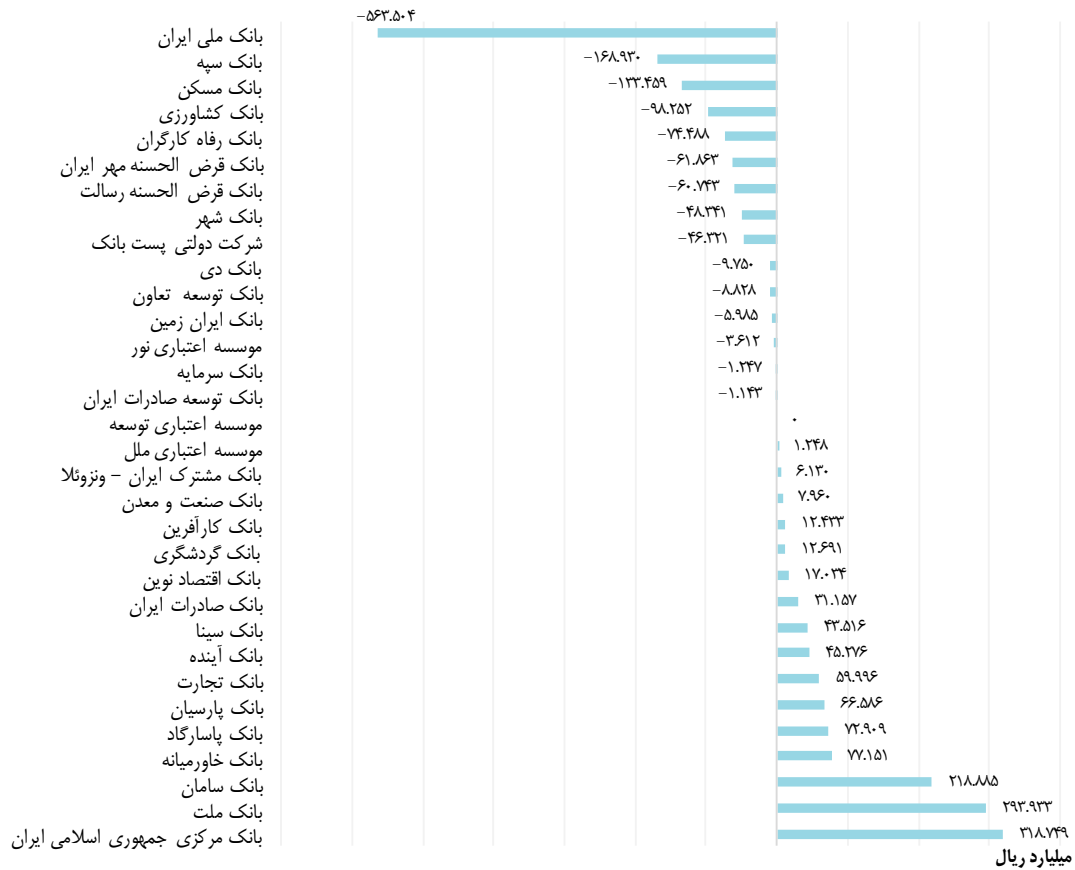

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ماه ۱۴۰۲

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مرداد ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "موسسه اعتباری توسعه" و "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد

مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مرداد ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به اسفند ۱۴۰۱ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۴۰۱ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۱۲۰ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۹,۵۱۶ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۲۰- و ۱/۸۸- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مرداد ۱۴۰۲ با رشد ۰/۷۱ درصدی به نزدیک به ۱۱,۲۰۵ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۱/۱۴ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۷/۸۲ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۰۴ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۲ با ۹۲/۰۴ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۰۴ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۵۶، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۹۱ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۶ و ۸/۰۳ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۱۵ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۸۱۲ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۶۵۲ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۶/۶۴ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مرداد ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۱/۳۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مرداد ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۶۷/۶۵ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان اردبیل می‌باشد.

شاخص دهکی مرداد ۱۴۰۲ در قیاس با تیر، رشد ۰/۹۷- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱/۲۲- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ماه به سبب ۰/۶۲- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۱/۶۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۵/۵۵ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۶۲۳,۰۵۰,۹۳۱ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۴/۳۵ درصد تراکنش‌ها معادل ۱۶۵,۰۵۸,۰۳۴ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۰۹ درصد معادل ۳,۵۵۰,۳۵۶ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۳۰/۶۶ درصدی، ۲/۳۱- درصدی، ۱/۳۱- درصدی، ۸/۵۰ درصدی و ۱۹/۶۰- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده مرداد ۱۴۰۲ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه تیر دارای رشد ۰/۰۰۱۸ درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در مرداد ۱۴۰۲، ۹۹/۱۱ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در تیر ماه رشد ۰/۰۹۷- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۴۱۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در مرداد ماه در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش تیر ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه مرداد شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مرداد ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در مرداد ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۸/۶۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپراک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در مرداد ۱۴۰۲ "بانک ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام

بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در این ماه نسبت به ماه گذشته در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی افزایشی و در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های بدون تغییر بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ۱۴۰۲ نسبت به تیر ۱۴۰۲ کاهش ۰/۵۹ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت هدیه و بن کارت منفی و در دسته ی کارت‌های اعتباری و کارت‌های برداشت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه در هر سه دسته "کارت هدیه و بن کارت"، "کارت برداشت" و "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. در مرداد ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی"، "کارت برداشت" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "تمرکز ملایم" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در مرداد ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در مرداد ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در مرداد ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپراک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپراک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپراک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپراک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱}Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنجش به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۸} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰.

تراکنش ناتمام ۶۱

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت

تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی

تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت

تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3 The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/80	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/48	▲
Shaparak network error	% 0/11	▼
Issuer error	% 10/37	▲
Cardholder Error	% 87/70	▼
Business error	% 0/34	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/11	▼
Shaparak sensed availability	% 99/99	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/011	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 2/65	▲

4 Electronic card payment network market indices in Aug 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/720	▼
The lowest effectiveness	farapardazan Arvandomid	0/316	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht Electronic Saman	% 0/27	▲
The lowest ratio	farapardazan Arvandomid	% 0/012	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	farapardazan Arvandomid	% 48/82	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Saman	% 10/67	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 20/94 Beh Pardakht Mellat	▲	% 13/63 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	-	◀	% 17/92 Bank Mellat	▲
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 30/53 Beh Pardakht Mellat	▲	% 16/54 Mellat Bank	▲
Mobile Payment Gateway	% 44/98 Beh Pardakht Mellat	▼	% 59/90 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 18/82 Behpardakht Mellat	▲	% 15/32 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	-	◀	% 41/25 Bank Melli Iran	▲
Mobile Payment Gateway	-	◀	% 59/25 Bank Mellat	▲
EFTPOS	-	◀	% 18/97 Bank Sepah	▲
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,469	▲	2,027	▲
Mobile Payment Gateway	3,066	▼	3,932	▲
EFTPOS	1,297	▲	971	▲
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 14/23	▼	
Credit card	Bank Melli Iran	% 32/00	▼	
Debit card	Bank Melli Iran	% 20/95	▲	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 18/44	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/93	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,119,785,398	▼
Value of transactions	9,516,408,584 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Aug compared to Jul)	% -1/88	▼
Monthly real growth of value of transactions (Aug compared to Jul)	% -4/21	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 40/73	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 0/70	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/44	▲
Mobile Payment Gateway	% 2/53	▲
EFTPOS	% 92/04	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/58	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/42	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 90/04	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/91	▲
Balance Inquiry	% 4/05	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,812/48	▲
EFTPOS	1,651/91	▲
Mobile Payment Gateway	18/91	▼
Internet Payment Gateway	141/65	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	66/64	▼
EFTPOS	61/33	▼
Mobile Payment Gateway	1/68	▲
Internet Payment Gateway	3/62	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,777,629 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	13,765 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/209 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	67/65 Ardabil	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	578/76	▲
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.